

Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2011 - 2026

Adroddiad Adolygu
Mawrth 2022

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Cynnwys

1.0	Cyflwyniad	1
	Cefndir.....	1
	Beth yw Adroddiad Adolygu	1
2.0	Gwybodaeth a materion perthnasol	3
	Arwyddocâd newidiadau cyd-destunol.....	3
	Newidiadau Deddfwriaethol	3
	Diwygiadau i arweiniad Polisi Cynllunio Cenedlaethol	4
	Y cyd-destun rhanbarthol.....	10
	Y cyd-destun lleol	12
	Materion eraill sydd yn dylanwadu ac angen ystyriaeth	15
	Canfyddiadau'r Adroddiadau Monitro Blynyddol.....	22
3.0	Adolygiad o'r CDLI a'r newidiadau posib	25
	Gweledigaeth ac amcanion strategol.....	25
	Strategaeth.....	25
	Polisiâu'r Cynllun.....	26
	Mapiau Cynigion, Mapiau Mewnosod a'r Mapiau Cyfyngiadau	46
	Canllawiau Cynllunio Atodol	47
4.0	Gofynion adolygu'r sail dystiolaeth	48
	Casglu dystiolaeth	48
	Asesiadau Effaith.....	50
5.0	Cyd-weithio a pharatoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd	51
6.0	Casgliadau a chamau nesaf	53

1.0 Cyflwyniad

Cefndir

- 1.1 Mae'r Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 yn nodi'r angen i adolygu Cynllun Datblygu Lleol ar ôl cyfnod o 4 mlynedd yn dilyn ei fabwysiadu. Mabwysiadwyd y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (CDLI ar y Cyd) ar 31 Gorffennaf 2017, ac felly, mae'r cyfnod o adolygu'r Cynllun wedi cychwyn ar 31 Gorffennaf, 2021.
- 1.2 Y Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynlluniau Datblygu Lleol) (Cymru) 2005 a Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Lleol) (Cymru) (Diwygio) 2015 sydd yn gosod allan y camau statudol sydd rhaid ymgymryd wrth adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol. Mae'r rheoliadau yn gosod allan camau gwahanol i ymgymryd ag adolygiad ffurf fer neu adolygiad llawn o Gynllun Datblygu Lleol. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn amlinellu'n glir yr amgylchiadau ar gyfer dilyn naill neu'r llall o'r gweithdrefnau. Noder fod y ddwy drefn yn dra gwahanol ac nid yw'n ddewisol pa un y bydd rhaid ei ddilyn. Yn dilyn rhoi sylw i'r ystyriaethau perthnasol yn yr Adroddiad canlynol fe fydd yr Adroddiad yn dod i gasgliad ynglŷn â pha weithdrefn adolygu a fydd angen ymgymryd, hynny yw boed yn adolygiad ffurf fer neu yn adolygiad llawn. Bydd y CDLI ar y Cyd diwygiedig yn cwmpasu cyfnod cynllun hyd at 2036, sef diwedd cyfnod o 15 mlynedd a fydd yn dechrau yn 2021.
- 1.3 Mae'r Adroddiadau Monitro Blynyddol (AMB) yn rhan allweddol o'r broses o adlewyrchu ar berfformiad gan gynnwys lwyddiannau a methiannau'r Cynllun cyfredol. Ymhellach mae canfyddiadau'r AMB yn cyfrannu at lywio datblygiad y Cynllun Diwygiedig. Mae'r AMB sydd wedi ei gyhoeddi (3 mewn nifer) yn nodi pryderon ynglŷn â rhai meysydd polisi ble mae'r targed polisi â osodwyd o fewn y dangosydd wedi ei fethu. Nid oedd y methiannau hyn ynddynt eu hunain yn cyfiawnhau'r angen i gynnal adolygiad cynnar o'r Cynllun gan fod y Cynllun yn gyffredinol yn perfformio'n dda. Fodd bynnag maent yn faterion a fydd angen eu hystyried fel rhan o'r Cynllun Diwygiedig. Gweler rhan 2.89 am fwy o fanylion.

Beth yw Adroddiad Adolygu

- 1.4 Paratoi a derbyn cymeradwyaeth o'r Adroddiad Adolygu yw'r cam cyntaf yn y broses o baratoi Cynllun Diwygiedig. Bydd yr Adroddiad Adolygu yn rhan allweddol o sail dystiolaeth y Cynghorau pan gyflwynir yr CDLI ar y Cyd Diwygiedig i Lywodraeth Cymru i'w archwilio.
- 1.5 Mae'r Adroddiad Adolygu hwn, yn cyflwyno meysydd lle mae'r CDLI cyfredol yn cyflawni ac yn perfformio'n dda, yn ogystal â'r meysydd hynny lle gall fod angen newidiadau. **Pwysleisir nad diben yr Adroddiad Adolygu yw manylu ar unrhyw newidiadau y bydd yn cael eu gwneud i'r Cynllun.** Dim ond wrth ddilyn y broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig a chasglu'r wybodaeth

a thystiolaeth berthnasol y bydd posib adnabod manylion y newidiadau sydd angen eu gwneud i'r Cynllun.

1.6 Bydd yr Adroddiad Adolygu yn:

- crynhoi canfyddiadau'r Adroddiadau Monitro Blynyddol hyd yma;
- adolygu'r polisiau presennol o fewn y CDLI ar y Cyd yn unol â'r penawdau a osodir o fewn y Cynllun;
- ystyried os oes yna newidiadau cyd-destunol yn arwain at yr angen i newid agweddau o'r Cynllun;
- nodi pa ymchwil pellach/casglu gwybodaeth sydd ei angen ar gyfer paratoi Cynllun Diwygiedig.
- asesu Cynlluniau/Strategaethau/Deddfwriaeth genedlaethol, ranbarthol a lleol perthnasol sydd wedi dod i rym ers mabwysiadu'r Cynllun gwreiddiol ac ystyried yr angen i sicrhau fod y Cynllun yn cyd-fynd gyda'r arweiniad cyfredol;
- dod i gasgliad ynglŷn â'r weithdrefn briodol er mwyn ymgymryd â'r adolygiad a pharatoi Cynllun Diwygiedig (adolygiad ffurf fer yn neu ffurf llawn).

1.7 Mae'r Adroddiad yn cynnwys y rhannau isod:

Rhan 2

Mae rhan 2 yn gosod allan y prif newidiadau mewn deddfwriaeth, polisi cenedlaethol, rhanbarthol a lleol sydd mewn grym ers mabwysiadu'r cynllun presennol. Ystyrir fod yn newidiadau sydd yn cael eu hamlygu yn y rhan yma rhai pwysig i'w hystyried wrth ddiwygio'r CDLI ar y Cyd. Mae prif ganfyddiadau'r tri Adroddiad Monitro Blynyddol sydd wedi cael ei baratoi yn cael ei nodi ynghyd a materion eraill gall dylanwadu.

Rhan 3

Mae'r rhan yma yn gosod allan adolygiad o'r Cynllun cyfredol ag yn gosod allan newidiadau posib fydd angen ei wneud i'r strategaeth, amcanion a pholisiau'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd.

Rhan 4

Mae'r rhan yma yn gosod allan y gofynion ar gyfer adolygu neu ddiweddarau'r sail tystiolaeth i gefnogi neu lywio unrhyw newidiadau i'r CDLI ar y Cyd.

Rhan 5

Mae'r rhan yma yn gosod allan yr ystyriaeth sydd wedi ei rhoi i gyd weithio a pharatoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd.

Rhan 6

Mae rhan 6 yn gosod allan y casgliadau a ffurf o adolygiad y bydd angen ei ddilyn.

2.0 Gwybodaeth a materion perthnasol

Arwyddocâd newidiadau cyd-destunol

- 2.1 Yn y cyfnod ers mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd (31 Gorffennaf 2017) mae yna ystod o ddeddfwriaeth/polisiâu a strategaethau cenedlaethol, lleol a rhanbarthol wedi eu cyhoeddi. Er mwyn sicrhau fod y Cynllun ai gynnwys yn gyfredol, bydd angen sicrhau fod ystyriaeth yn cael ei roddi i'r materion cyd-destunol hyn sydd yn dylanwadu ar gynnwys y Cynllun. Bydd angen i'r Cynllun Diwygiedig gymryd i ystyriaeth yr amrywiol Ddeddfau newydd, fframweithiau polisi, canllawiau wedi'u diweddarau a thystiolaeth sydd wedi dod i'r amlwg ar lefel genedlaethol, ranbarthol a lleol.
- 2.2 Er nad yw'n hollgynhwysol, mae'r canlynol yn nodi'r elfennau hynny fydd yn cael y dylanwad mwyaf arwyddocaol wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig.

Newidiadau Deddfwriaethol

Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) 2019.

- 2.3 Ar 1 Ebrill 2019 daeth diwygiad i'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir (GDPO) i rym sy'n ymwneud yn benodol â datblygiadau ynni, telathrebu a gwasanaeth. Y diwygiad mwyaf arwyddocaol yw diwygiad i Atodlen 2, rhan 2 'Mân Weithrediadau' sy'n cyflwyno Dosbarthiadau D ac E ac yn sefydlu hawliau datblygu ar gyfer offer a seilwaith ar gyfer "ailwefru cerbydau trydan" cyn belled â bod y cynigion yn cydymffurfio â'r meini prawf rhagnodedig.

Deddf Cynllunio (Cymru) 2015

- 2.4 Derbyniodd Deddf Cynllunio (Cymru) Gydsyniad Brenhinol ym mis Gorffennaf 2015 a daeth i rym fesul cam rhwng Hydref 2015 ac Ionawr 2016. Er ei bod mewn grym cyn i'r CDLI ar y Cyd gael ei fabwysiadu a chyn yr ymchwiliad cyhoeddus, ystyrir ei bod yn ddefnyddiol cyfeirio ato gan ei fod yn darparu sylfaen ar gyfer newidiadau cyd-destunol eraill y mae angen eu hystyried wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig a'r camau monitro dilynol. Mae'n cyflwyno sail gyfreithiol ar gyfer paratoi Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC) a Chynlluniau Datblygu Strategol (SDP).

Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

- 2.5 Derbyniodd y Ddeddf Gydsyniad Brenhinol ar 21ain Mawrth 2016, gan ddarparu deddfwriaeth newydd i reoli adnoddau naturiol Cymru yn rhagweithiol ac yn gynaliadwy. Mae'r Ddeddf yn

cynnwys dyletswydd bioamrywiaeth newydd sy'n anelu at gynorthwyo i wrthdroi dirywiad a sicrhau gwytnwch a dyfodol bioamrywiaeth tymor hir yng Nghymru. Mae'r Ddeddf hefyd yn rhoi tasg i Weinidogion Cymru osod targedau i leihau allyriadau tŷ gwydr a gosod cyllidebau carbon. Mae'n cyflwyno pwerau newydd i gynyddu faint o ddeunyddiau i'w hailgylchu, ynghyd â gwella ansawdd y deunyddiau i'w hailgylchu. Mae'r ddeddf hefyd yn rhoi dyletswydd ar Gyfoeth Naturiol Cymru (CNC) i baratoi Adroddiad o Gyflwr Adnoddau Naturiol a Datganiadau Ardal.

Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

2.6 Er mai dyddiad y Ddeddf hon yw 2015, daeth i rym ar ôl i'r CDLI ar y Cyd-gael ei gyflwyno i'w archwilio (Ebrill 2016). Derbyniodd Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) Gydsyniad Brenhinol ym mis Ebrill 2015 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2016. Mae'r Ddeddf yn cryfhau'r trefniadau llywodraethu presennol ar gyfer gwella lles Cymru trwy sicrhau bod datblygu cynaliadwy wrth wraidd penderfyniadau llywodraeth a chyrrff cyhoeddus. Ei nod yw gwneud gwahaniaeth i fywydau pobl yng Nghymru mewn perthynas â nifer o nodau llesiant gan gynnwys gwella iechyd, diwylliant, treftadaeth a defnyddio adnoddau'n gynaliadwy. Mae'r Ddeddf yn darparu'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer paratoi Cynlluniau Llesiant Lleol, sy'n disodli Cynlluniau Integredig Sengl.

2.7 Mae saith nod llesiant y Ddeddf fel a ganlyn:

1. Cymru lewyrchus
2. Cymru gydnerth
3. Cymru iachach
4. Cymru sy'n fwy cyfartal
5. Cymru o gymunedau cydlynus
6. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
7. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

2.8 Yn ystod archwiliad cyhoeddus o'r CDLI ar y Cyd, aethpwyd i'r afael â goblygiadau'r Ddeddf er mwyn sicrhau bod y Cynllun yn adlewyrchu'r nodau a gynhwysir yn y Ddeddf.

Diwygiadau i arweiniad Polisi Cynllunio Cenedlaethol

Cynlluniau a Pholisïau Cenedlaethol

Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (2021)

- 2.9 “Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040” yw'r fframwaith datblygu cenedlaethol, sy'n gosod y cyfeiriad ar gyfer datblygu yng Nghymru hyd at 2040. Mae'n gynllun datblygu gyda strategaeth ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau cenedlaethol allweddol trwy'r system gynllunio, gan gynnwys cynnal a datblygu economi fywiog, cyflawni datgarboneiddio a gwytnwch yn yr hinsawdd, datblygu ecosystemau cryf a gwella iechyd a lles ein cymunedau.
- 2.10 Mae'r Cynllun Cenedlaethol yn nodi pedwar rhanbarth ar gyfer datblygu polisi yng Nghymru yn y dyfodol - Gogledd Cymru, Canolbarth Cymru, De Orllewin Cymru a De Ddwyrain Cymru. Rhaid bod gan bob rhanbarth Gynllun Datblygu Strategol (CDS) sy'n cydnabod y cryfderau a'r heriau yn y rhanbarth hwnnw, ac sydd hefyd yn ategu'r cynlluniau a'r gwaith sy'n digwydd mewn rhanbarthau eraill. Mae hyn yn golygu y dylai rhanbarthau weithio'n dda gyda'i gilydd i ddelio â materion sy'n digwydd ar draws y rhanbarthau a manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd ar gyfer twf. Yn fras bydd CDS yn cael eu paratoi mewn ffordd debyg i Gynlluniau Datblygu Lleol, ond ni fyddant yn eu disodli. Bydd CDLI yn parhau i ganolbwyntio ar bolisiau cynllunio lleol ond gallant fod yn fwy cryno a chael mwy o ffocws unwaith y bydd y CDS wedi'i fabwysiadu. Ar y cyfan, disgwylir fod y Cynlluniau (CDS a'r CDLI) yn unol â Chynllun Cymru'r Dyfodol.

Polisi Cynllunio Cymru Argraffiad 11 (Chwefror 2021)

- 2.11 Mae gan y ddogfen hon oblygiadau sylweddol i'r system gynllunio yng Nghymru ac mae'n nodi mai'r system gynllunio yw un o'r prif ddulliau o greu lleoedd cynaliadwy, a bod egwyddorion creu lleoedd yn arf i gyflawni hyn drwy lunio cynlluniau ac yn y broses o wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio. Ers i'r CDLI gael ei fabwysiadu ym mis Gorffennaf 2017, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi fersiwn ddiwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 10) ym mis Rhagfyr 2018. Ail-ddrafftwyd y ddogfen er mwyn sicrhau bod y saith nod llesiant a phum ffordd o weithio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 wedi'u hintegreiddio'n llawn i bolisi cynllunio. Mae hefyd yn sicrhau fod y cysyniad o greu lle yn greiddiol yng nghanol polisi cynllunio cenedlaethol. Mae'r newid hyn yn sicrhau bod penderfyniadau cynllunio yn ystyried pob agwedd yn gysylltiedig â lles, ac yn darparu datblygiadau newydd sy'n gynaliadwy ac sy'n darparu ar gyfer anghenion pawb. Cyhoeddwyd diweddariad ffeithiol o Bolisi Cynllunio Cymru ym mis Chwefror 2021 (Argraffiad 11) er mwyn ei alinio â chyhoeddi Cymru'r Dyfodol a chynnwys diweddariadau deddfwriaethol, polisi a chanllawiau ehangach ers cyhoeddi Argraffiad 10 ym mis Rhagfyr 2018.
- 2.12 Yn ogystal, mae'r Nodiadau Cyngor Technegol newydd neu ddiwygiedig canlynol wedi'u cyhoeddi ynghyd a dileu rhai ohonynt ers i'r CDLI ar y Cyd gael ei fabwysiadu ym mis Gorffennaf 2017.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT 1): Cyd-astudiaeth Argaeledd Tir ar y Cyd ar gyfer Tai (Ionawr 2015)

- 2.13 Mae Nodyn Cyngor Technegol (NCT) 1 wedi'i ddi-ddymu yn ei gyfanrwydd o ganlyniad i'r newid polisi yn PCC sydd bellach yn disgwyl i awdurdodau cynllunio ddefnyddio eu taflwybr tai fel sail ar gyfer monitro'r broses o gyflawni eu gofyniad tai.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT 8): Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy (Gorffennaf 2005)

- 2.14 Yn dilyn cyhoeddiad o Gymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (2021) cafodd NCT 8 ei ddi-ddymu.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT 15) Datblygu, Llifogydd ac erydu arfordirol

- 2.15 Roedd fersiwn newydd o NCT 15 i fod i ddod i rym ar 1 Rhagfyr 2021. Mae parthau llifogydd newydd yn cael ei amlinellu o fewn y ddogfen ag bydd parthau gwahanol ar gyfer risg llifogydd o afonydd, môr a dŵr wyneb. Mae'r NCT yn rhoi llawer mwy o bwyslais ar newid hinsawdd a sut i sicrhau fod y materion sydd yn gysylltiedig â hyn yn cael ei osgoi, cyfyngu neu liniaru. Mae'r ddogfen yn rhoi mwy o bwyslais ar y broses o baratoi Cynlluniau Datblygu a'r angen am asesiadau strategol o ganlyniadau llifogydd. Mi fydd mapiau cyngor datblygu yn cael ei disodli gyda map llifogydd Cymru newydd. Ym mis Tachwedd 2021 cyhoeddwyd gan Weinidog Cymru y byddai'r NCT15 newydd a Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio yn cael ei oedi tan 1 Mehefin 2023. Amlinellodd y Gweinidog hefyd y gofyniad i bob ACLI gwblhau gwaith i adolygu, o fewn y 12 mis nesaf, yr Asesiadau Canlyniadau Llifogydd Strategol (ACLIS) ar gyfer eu hardal, naill ai'n unigol neu'n rhanbarthol. Ar ôl cyhoeddi, bydd NCT 15 newydd a'r Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio bydd yn cael eu defnyddio i lywio'r Cynllun Diwygiedig a bydd yr ACLIS a adolygwyd yn llywio'r strategaeth, polisiau a chynigion y CDLI.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT 20): Cynllunio a'r Gymraeg (Hydref 2017)

- 2.16 Mae NCT 20 yn darparu arweiniad wrth ystyried y Gymraeg fel rhan o'r broses o baratoi cynlluniau datblygu lleol. Mae NCT 20 yn cynnwys cyngor ar ymgorffori'r Gymraeg mewn cynlluniau datblygu trwy Asesiadau Cynaliadwyedd. Oni bai bod y datblygiad arfaethedig yn ddatblygiad annisgwyl mawr, ni ddisgwylir i geisiadau unigol gynnwys asesiad unigol gan y bydd materion a themâu allweddol wedi cael eu hystyried ar adeg paratoi'r cynllun. Mae'n cynnwys gweithdrefnau ar gyfer datblygiadau annisgwyl mawr mewn meysydd lle mae'r iaith yn arbennig o arwyddocaol, ac mae'n cynnwys arweiniad ar arwyddion a hysbysiadau.
- 2.17 Yn unol â'r fersiwn flaenorol o'r NCT hwn, rhoddwyd ystyriaeth i'r Gymraeg yn yr Asesiad Cynaliadwyedd parhaus o'r CDLI ar y Cyd. Yn wahanol i ddisgwyliadau NCT20 Hydref 2017, mae Polisi PS 1 y CDLI ar y Cyd yn gosod disgwyliad priodol ar geisiadau unigol sy'n cyrraedd trothwyon penodol i gynnwys asesiad unigol a'i gyflwyno fel Datganiad Iaith Gymraeg gyda'r cais cynllunio, yn ogystal â meini prawf ar gyfer cyflwyno asesiad effaith iaith. Cymeradwywyd hyn oherwydd yr angen i sicrhau bod y datblygiad arfaethedig yn unol â'r materion a'r themâu allweddol a ystyriwyd yn yr Asesiad Cynaliadwyedd ar adeg paratoi'r CDLI. Yn ogystal, mae'r dull hwn o weithio yn sicrhau bod effaith y datblygiad ar y Gymraeg yn cael ei hystyried, pan fydd yn berthnasol i'r cais cynllunio. Nid yw'r arweiniad yn cael unrhyw effaith uniongyrchol gyfredol ar y CDLI ar y Cyd gan fod Polisi PS1, sy'n seiliedig ar dystiolaeth bresennol, yn sicrhau

bod y Gymraeg yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau, pan fydd yn berthnasol i'r cais.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT) 21: Gwastraff (Chwefror 2017)

2.18 Mae NCT 21 wedi'i ddiwygio i adlewyrchu newidiadau i'r cyd-destun polisi gwastraff a nodir yn y Gyfarwyddeb Fframwaith Gwastraff diwygiedig (Cyfarwyddeb 2008/98 /EC ar wastraff) a pholisi Llywodraeth Cymru 'Tuag at Ddyfodol Diwastraff' a'r Cynllun Sector Casglu, Seilwaith a Marchnadoedd (CIMS). Gwnaed y newidiadau hyn i ddiweddar'u'r ffordd y mae'r broses gynllunio yn hwyluso cyflwyno seilwaith rheoli gwastraff cynaliadwy. Mae hefyd yn ystyried egwyddorion penodol sy'n ganolog i reoli gwastraff yn gynaliadwy, gan gynnwys yr hierarchaeth gwastraff, hunangynhaliath a'r cysyniad o'r sefydliad priodol agosaf.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT) 24: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Hydref 2017)

2.19 Mae NCT 24 yn darparu arweiniad ar sut mae'r system gynllunio yn ystyried yr amgylchedd hanesyddol wrth baratoi cynllun datblygu a gwneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio ac adeiladau rhestredig. Mae hyn yn cynnwys cyflwyno Asesiadau Effaith ar Dreftadaeth, cyngor newydd ar Asedau Hanesyddol o Ddiddordeb Lleol Arbennig a chynnwys cyngor a gafwyd yn flaenorol mewn amrywiaeth o ddogfennau.

Polisi System Draenio Drefol Cynaliadwy (SuDS)

2.20 Mae Atodlen 3 o'r Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn gwneud SuDS yn ofyniad gorfodol ar bob datblygiad newydd sy'n cynnwys mwy nag un annedd neu ardal adeiladu mwy na 100m. Ers y 7fed o Ionawr 2019, bu angen i bob datblygiad newydd o fwy nag 1 tŷ annedd neu lle mae'r ardal adeiladu yn 100 metr sgwâr neu fwy defnyddio SuDS ar gyfer gwaredu dŵr wyneb. Rhaid i'r SuDS gael eu dylunio a'i adeiladu yn unol â Safonau Statudol SuDS (a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru) a rhaid i gynlluniau SuDS gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol sy'n gweithredu yn ei rôl Corff Cymeradwyo SuDS (SAB), cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.

Ynni: Papur Gwyn Llywodraeth y DU (Rhagfyr 2020)

2.21 Mae'r Papur Gwyn yn manylu ar sut y bydd ailwampio i drafnidiaeth, ynni a seilwaith yn darparu "pŵer sydd wedi'i ddatgarboneiddio'n aruthrol yn yr 2030au" ac ar y ffordd tuag at sero-net erbyn 2050. Mae'r Papur Gwyn yn ceisio dod â pholisi cysylltiedig ag ynni ar draws nifer o sectorau at ei gilydd (h.y. o ynni a'r amgylchedd adeiledig, i drafnidiaeth a'r sectorau diwydiannol). Yn ogystal, mae'n ystyried materion yn ymwneud â llywodraethu ac yn dechrau ystyried sut mae angen i systemau a marchnadoedd ynni addasu i gyflawni targed sero net 2050 y DU. Mae'r Papur yn atgyfnerthu ymrwymiad y Llywodraeth i ynni niwclear gan ei gwneud yn glir ei bod yn parhau i fod yn rhan allweddol o'r strategaeth ynni cenedlaethol. Bydd y papur (ac unrhyw fersiwn terfynol) yn ystyriaeth ar gyfer unrhyw gynllun gorsaf bŵer Wylfa Newydd yn y dyfodol.

Adeiladu Lleoedd Gwell (Gorffennaf 2020)

2.22 Mae'r ddogfen hon yn nodi blaenoriaethau polisi cynllunio Llywodraeth Cymru i gynorthwyo yn y cyfnod adfer ar ôl argyfwng pandemig Covid-19. Dylai'r system gynllunio fod yn ganolbwynt wrth ystyried materion amgylchedd naturiol adeiledig sydd wedi codi o'r pandemig. Mae'r ddogfen yn tynnu sylw at y polisiâu a'r offerynnau cynllunio allweddol presennol y dylid eu defnyddio gan bob sector yn adferiad amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd Cymru, gan gydnabod yr angen parhaus i Gynllunwyr weithredu o fewn cyd-destun ehangach o flaenoriaethau a gweithredu ar bob graddfa.

Polisi Adnoddau Naturiol (Awst 2017)

2.23 Yn unol â Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bolisi Adnoddau Naturiol (PAN) ym mis Awst 2017. Ffocws y PAN yw rheoli adnoddau naturiol Cymru yn gynaliadwy, er mwyn cynyddu eu cyfraniad at gyflawni nodau'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r PAN yn nodi tair Blaenoriaeth Genedlaethol: Dod o hyd i atebion seiliedig ar natur; cynyddu ynni adnewyddadwy a dulliau o ddefnyddio adnoddau'n fwy effeithlon; a mabwysiadu dull sy'n seiliedig ar leoedd. Mae'r PAN hefyd yn gosod y cyd-destun ar gyfer Datganiadau Ardal (a fydd yn cael ei gynhyrchu gan Adnoddau Naturiol Cymru), gan sicrhau bod y blaenoriaethau cenedlaethol ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn llywio'r dull o ddarparu lleol. Bydd rhaid i Awdurdodau Cynllunio Lleol ystyried y datganiad ardal berthnasol wrth baratoi CDLI. Mae Datganiad Ardal y Gogledd Orllewin a'r Datganiad Ardal Forol yn berthnasol i ardal y CDLI ar y Cyd. Bydd goblygiadau'r PAN a'r Datganiad Ardal berthnasol yn cael eu hystyried wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig.

Ffyniant i Bawb: Cymru Garbon Isel (Mawrth 2019)

2.24 Mae'r ddogfen yn gosod allan dull Llywodraeth Cymru tuag at dorri allyriadau a chynyddu effeithlonrwydd mewn ffordd sy'n sicrhau'r buddion ehangach i Gymru, gan sicrhau cymdeithas decach ac iachach. Mae'n nodi polisiâu a chynigion sydd â'r nod o leihau allyriadau a chefnogi twf yr economi carbon isel. Yn arbennig o bwysig mewn perthynas â chynllunio yw'r targedau a'r polisiâu a gyflwynir yn y sectorau a ganlyn: pŵer; adeiladau; trafndiaeth; diwydiant; defnydd tir, newid defnydd tir a choedwigaeth; amaethyddiaeth; a rheoli gwastraff. Bydd goblygiadau'r Cynllun yn cael ei hystyried wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig.

Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (Tachwedd 2019)

2.25 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynllun morol cyntaf Cymru ym mis Tachwedd 2019. Mae'n nodi polisi cenedlaethol ar gyfer yr 20 mlynedd nesaf ar gyfer defnyddio rhanbarthau cynllun morol Cymru a'r glannau a'r môr. Fe'i paratowyd a'i fabwysiadu o dan Ddeddf Mynediad Morol ac Arfordirol (MCAA) 2009. Noder fod ardal Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (CMCC) ac ardal y CDLI ar y Cyd yn gorgyffwrdd, gyda'r CMCC yn cael dylanwad hyd at gymedr

penllanw'r gorllanw. Dylai ymgeiswyr ddefnyddio'r CMCC a deunydd ategol i lunio cynigion a thrwyddedu ceisiadau, a gan awdurdodau cyhoeddus ac eraill i lywio'r broses o wneud penderfyniadau ac i ddeall polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu cynaliadwy yn ardal y Cynllun.

Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru (Hydref 2020)

2.26 Mae'r Strategaeth yma yn disodli Strategaeth 2011. Fe'i paratwir o dan delerau Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010. Mae'r Strategaeth yn nodi sut bydd risgiau o lifogydd ac erydiad arfordirol ledled Cymru yn cael eu rheoli. Mae'n gosod amcanion a mesurau i'r holl bartneriaid weithio tuag atynt dros oes y Cynllun hwn, a fydd yn 10 mlynedd oni bai bod angen diweddariadau polisi sylweddol cyn yr amser hwnnw.

Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru (2021)

2.27 Strategaeth drafnidiaeth newydd sy'n nodi gweledigaeth ar gyfer sicrhau bod y system drafnidiaeth yn gallu helpu i gyflawni blaenoriaethau ar gyfer Cymru, gan helpu rhoi ni ar y llwybr tuag at greu cymdeithas fwy ffyniannus, cyfartal a gwyrddach. Y weledigaeth yw creu system drafnidiaeth hygyrch, gynaliadwy ac effeithlon.

2.28 Dyma'r tair prif flaenoriaeth ar gyfer y pum mlynedd nesaf.

- Blaenoriaeth 1: Dod â gwasanaethau i bobl er mwyn lleihau'r angen i deithio;
- Blaenoriaeth 2: Galluogi pobl a nwyddau i symud yn hawdd o ddrws i ddrws gan ddefnyddio gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth sy'n hygyrch, cynaliadwy ac effeithlon;
- Blaenoriaeth 3: Annog pobl i newid i drafnidiaeth fwy cynaliadwy.

2.29 Yn ogystal â phennu cyfeiriad strategol mae'n datblygu naw cynllun bach, gan esbonio sut y bydd cyflawni ar gyfer gwahanol ddulliau teithio a sectorau.

Canllawiau Deddf Teithio Llesol 2021

2.30 Mae'r canllawiau hyn yn rhoi gwybodaeth bwysig am sut y dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol ystyried Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol wrth baratoi Cynlluniau Datblygu Lleol. Dylid defnyddio Mapiau Rhwydwaith teithio llesol a gynhyrchir gan Awdurdodau Lleol i lywio dyraniadau safleoedd er mwyn sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i safleoedd y gellir eu cysylltu â llwybrau teithio presennol ac yn y dyfodol.

Ardoll Seilwaith Cymunedol (CIL)

2.31 Ym mis Tachwedd 2015, comisiynodd Llywodraeth San Steffan adolygiad cenedlaethol annibynnol o'r Ardoll Seilwaith Cymunedol (CIL) er mwyn:

'Asesu i ba raddau mae CIL yn neu'n gallu darparu mecanwaith effeithiol ar gyfer ariannu seilwaith, ac i argymell newidiadau a fyddai'n gwella ffordd mae'n gweithio i gefnogi amcanion tai a thwf ehangach y Llywodraeth.'

- 2.32 Edrychodd yr adolygiad ar faint o refeniw mae CIL yn creu, y mathau o ddatblygiad sy'n talu CIL, effeithiau ar hyfywedd, a sut mae'r cyfan cymunedol o CIL yn cael ei weithredu. Cyflwynodd y grŵp adolygu annibynnol ei adroddiad ym mis Hydref 2016 ac fe gafodd ei gyhoeddi ym mis Chwefror 2017. Enw'r adroddiad ydi "A New Approach to Developer Contributions to Ministers". Roedd hwn yn argymell newidiadau i system Ardoll Seilwaith Cymunedol. Fel rhan o Ddeddf Cymru 2017, daeth CIL yn fater a ddatganolwyd gyda phwerau'n cael eu trosglwyddo i Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill 2018.
- 2.33 Yn hyn o beth, mae angen Gorchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau i ganiatáu i Weinidogion Cymru addasu deddfwriaeth eilaidd bresennol. Ar ôl hynny, os fydd Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn briodol i ailysgrifennu'r Rheoliadau CIL, yna mae'n bosibl bydd angen deddfwriaeth ychwanegol er mwyn caniatáu hynny ddigwydd. Fodd bynnag, hyd yma ni chadarnhawyd hyn.
- 2.34 O ystyried yr uchod, nid yw'n glir ar hyn o bryd sut fydd Llywodraeth Cymru yn dymuno delio efo CIL, ac yn benodol a ydynt am barhau gyda beth sydd yn y Rheoliadau CIL cyfredol, neu ydynt am ddatblygu gwelliannau penodol neu roi'r gorau iddo yn gyfan gwbl. Penderfynodd Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd Gwynedd a Môn ym Medi 2018 i ohirio ymgymryd â'r gwaith a fyddai'n angenrheidiol i roi CIL yn ei le yn ardal y Cynllun, hyd nes ceir dealltwriaeth glir am ddyfodol CIL yng Nghymru. Nodir hefyd yng nghyd-destun gwaith a wnaethpwyd yn rhanbarthol ar gyfer CIL bod tebygrwydd na fyddai'n hyfyw i'w weithredu yn ardal y Cynllun.

Croeso i Gymru: Blaenoriaethau i'r economi ymwelwyr 2020-2025

- 2.35 Mae'r cynllun hwn yn egluro'r blaenoriaethau ar gyfer Croeso Cymru, sef y tîm o fewn Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am ddatblygu a hyrwyddo'r economi ymwelwyr yng Nghymru, ac yn amlinellu'r weledigaeth ar gyfer y dyfodol. Noder fod Croeso Cymru yn un o nifer o bartneriaid sydd â rhan i'w chwarae er mwyn cyflawni'r nodau hyn.
- 2.36 Noder mai'r uchelgais yw i dyfu twristiaeth er budd Cymru gan olygu cyflawni twf economaidd sy'n sicrhau budd i bobl a lleoedd gan gynnwys cynaliadwyedd amgylcheddol, cyfoethogi cymdeithasol a diwylliannol a buddiannau iechyd. Prif nod y cynllun yw i ddefnyddio'r potensial ar gyfer twristiaeth i wella llesiant economaidd ehangach Cymru.

Y cyd-destun rhanbarthol

Cais Bargen Twf Gogledd Cymru

- 2.37 Ym mis Rhagfyr 2017 cyflwynodd Bwrdd Twf Gogledd Cymru (partneriaeth o Awdurdodau Lleol a phartneriaid ehangach e.e. Addysg Uwch, Addysg Bellach a Chyngor Busnes Gogledd Cymru Merswy Dyfrdwy) gais Bargaen Twf i Lywodraethau Cymru a'r DU am arian prosiect £383m ar gyfer Gogledd Cymru.
- 2.38 Bydd y cynigion yn gatalydd ar gyfer buddsoddiad cyfan o £1.3 biliwn yn economi Gogledd Cymru, elw o £3.40 am bob punt gaiff ei wario. Disgwylir y gallai dros 5,000 o swyddi gael eu creu o'r buddsoddiadau posib o fewn y Fargen Twf yn y meysydd technoleg ac arloesi, safleoedd ar gyfer busnes, cysylltedd digidol, sgiliau, trafndiaeth a chefnogaeth Busnes.
- 2.39 Mae Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi llwyddo i sicrhau ymrwymiad o £240m gan Lywodraethau Cymru a'r DU.
- 2.40 Llofnodwyd y cytundeb Fargen Twf yn Rhagfyr 2020. Bydd gwaith nawr yn dechrau ar y pum rhaglen sy'n ffurfio'r Fargen gwerth £1bn dan arweiniad Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 2.41 Mae'r CDLI ar y Cyd yn cynnwys darpariaeth yn ei bolisïau a'i gynigion ar gyfer datblygiad cynaliadwy, gyda'r economi yn rhan bwysig o'r strategaeth. Bydd yr ymrwymiad i'r Fargen Twf a goblygiadau dilynol, angen derbyn ystyriaeth lawn yn ystod y broses o ddiwygio'r Cynllun er sicrhau fod y cyfleoedd posib sydd yn deillio ohono yn cael ei uchafu.

Datganiad Ardal Ogledd-orllewin Cymru a'r Datganiad Ardal Forol - Cyfoeth Naturiol Cymru

- 2.42 Mae'r Datganiadau hyn yn ddau o gyfres o saith Datganiad Ardal sydd wedi eu paratoi ar gyfer Cymru gyfan er cynorthwyo i ddatrys amrediad o heriau cymhleth mae'r gymdeithas, a'r amgylchedd naturiol, nawr yn eu hwynebu. Dyma'r ddau Ddatganiad Ardal sydd yn berthnasol i ardal y CDLI ar y Cyd.
- 2.43 Mae'r Datganiadau Ardal hyn yn amlinellu'r heriau allweddol sy'n wynebu'r ardal a'r ardal forol o'i amgylch, yr hyn y gellir ei wneud i wynebu'r heriau hynny a sut gellir rheoli ein hadnoddau naturiol yn well er lles cenedlaethau'r dyfodol. Bydd y Datganiadau Ardal yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd a'u gwella o un flwyddyn i'r llall wrth ymgysylltu â mwy o bobl, casglu tystiolaeth newydd, cyflwyno syniadau, a gweithio ar draws ffiniau i greu cyfleoedd.
- 2.44 Mae'r Datganiadau Ardal hyn, ynghyd a'r pum datganiad arall yn ymateb cydweithredol i'r hyn a elwir yn Bolisi Adnoddau Naturiol, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2017, sy'n nodi'r prif heriau a chyfleoedd ar gyfer rheoli adnoddau naturiol Cymru mewn modd cynaliadwy yn y dyfodol. Ystyrir fod cynnwys y Datganiadau Ardal yn ffynhonnell dystiolaeth bwysig wrth fynd ati i adolygu polisïau'r Cynllun.

Y cyd-destun lleol

Cynlluniau Llesiant Lleol

2.45 Dywed Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ei bod yn ofynnol i'r Cynghorau, fel cynrychiolwyr y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, baratoi Cynllun Llesiant. Ym mis Mai 2017 cyhoeddwyd Asesiad o Lesiant Lleol ar gyfer Gwynedd ac Ynys Môn. Wedi ystyried y data a barn pobl yn lleol, daeth y Bwrdd i gasgliad ar brif negeseuon yn yr asesiad. Mae yna 9 brif neges.

1. Yr angen i gynnal ysbryd cymunedol iach.
2. Pwysigrwydd gwarchod yr amgylchedd naturiol.
3. Deall effaith newidiadau demograffeg.
4. Gwarchod a hyrwyddo'r iaith Gymraeg.
5. Hybu defnydd adnoddau naturiol i wella iechyd a llesiant yn yr hir dymor.
6. Gwella cysylltiadau trafniadaeth i alluogi mynediad at wasanaethau a chyfleusterau.
7. Yr angen am swyddi o safon uchel a chartrefi fforddiadwy i bobl leol.
8. Effaith tlodi ar lesiant.
9. Sicrhau cyfle i bob plentyn lwyddo.

2.46 Cafodd Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn ei gwblhau gan osod allan y 9 prif neges uchod. Mae'r cynllun yn nodi 2 amcan llesiant sef 'Cymunedau sy'n ffynnu ac yn llewyrchus i'r hir- dymor' a 'Thrigolion sy'n iach ac yn annibynnol gyda safon bywyd da'. Mae 6 blaenoriaeth wedi cael eu hadnabod er mwyn gwireddu'r ddau amcan llesiant. Caiff y Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn, gan gynnwys unrhyw gynllun gweithredu ei fonitro i sicrhau cysondeb o ran pwrpas a chynnwys gyda'r CDLI ar y Cyd. Yn y cyswllt hwn, bydd angen ystyried a thrafod y Nodau Llesiant Cenedlaethol a Nodau Llesiant y Cyngor fel rhan o ddadansoddiad cysondeb gyda nodau'r CDLI.

Cynllun Adfywio Economaidd Gogledd Ynys Môn (Ebrill 2019)

2.47 Yn dilyn ansicrwydd economaidd yn gysylltiedig a Wylfa ynghyd a cyflogwyr mawr megis Rehau yn dirwyn i ben, fe luniwyd Cynllun Adfywio Gogledd Ynys Môn. Mae'r Cynllun Adfywio'n nodi gweledigaeth ar gyfer ardal Gogledd Ynys Môn ac yn nodi pum thema flaenoriaeth o ran buddsoddiad gan y Cyngor Sir, ei bartneriaid a gan Lywodraeth Cymru. Mae'r ddogfen yn nodi ystod eang o fesurau arfaethedig a allai fod o fudd i'r ardal yn y tymor byr, canolig a hirdymor. Mae'r Cynllun yn nodi:-

- Materion allweddol sy'n effeithio ar Ogledd Ynys Môn fel y nodwyd gan y gymuned;
- Gweledigaeth ar gyfer Gogledd Ynys Môn;
- Pum Thema Flaenoriaeth ar gyfer adfywio; ac
- Ystod o brosiectau adfywio a nodwyd yn lleol

Cynllun Bioamrywiaeth Gorfforaethol 2021-2022 - Cyngor Sir Ynys Môn

- 2.48 Mae'r Cynllun hwn wedi'i ddatblygu i sicrhau bod buddion amgylcheddol yn deillio o'r ffordd mae'r Cyngor Sir yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau wrth sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion adran 6 (a6) Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, sef cynnal a gwella bioamrywiaeth ac, wrth wneud hynny, hyrwyddo gwytnwch ecosystemau, wrth ymgymryd â'i weithgareddau dydd i ddydd.
- 2.49 Nod y Cynllun yw helpu i gynnal a gwella nodweddion Bioamrywiaeth unigryw Ynys Môn, gan nodi amcanion clir a chryno a fydd yn cael eu cyflawni gan y Cyngor rhwng 2021 a 2022.
- 2.50 Mae'r Cynllun yn dilyn canllawiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac yn ystyried amcanion Cynllun Gweithredu Adfer Natur Cymru (sy'n adnabod gweithredoedd gall eu gwaredu yn y tymor byr) gan osod trywydd i waredu ymrwymadau tymor hir tu draw i 2020. Cyhoeddwyd y Datganiad Ardal ar gyfer Gogledd Orllewin Cymru gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn ddiweddar ac ystyriwyd y Datganiad Ardal hwnnw wrth baratoi'r Cynllun hwn.

Strategaeth Tai Interim 2021 – Cyngor Sir Ynys Môn

- 2.51 Cafodd y Strategaeth Tai Interim 2020-21 ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith 25/01/21. Mae'r Strategaeth yn disodli'r Strategaeth Dai blaenorol 2014-19 ac yn ymgeisio i ymateb i newidiadau mewn amgylchiadau. Mae'r Strategaeth Dros Dro hon yn fodd i bontio'r cyfnod i ddatblygu Strategaeth Dai, a fydd yn cynnwys gofynion y Grant Cymorth Tai a'r Strategaeth Ddigartrefedd gan Lywodraeth Cymru. Yn ogystal bydd yn rhoi gwybodaeth am sut mae Gwasanaethau Tai a phartneriaid yn ymateb i bandemig y coronafeirws ac yn parhau i ymateb iddo.

- 2.52 Mae'r Strategaeth Interim yn amlinellu 6 thema benodol, sef:

Thema 1 - Codi'r cartrefi priodol ar gyfer dyfodol Môn

Thema 2 - Gwneud y defnydd gorau o'r stoc tai presennol a gwella tai a chymunedau

Thema 3 - Atal argyfwng tai a chynyddu opsiynau tai

Thema 4 - Cefnogaeth i hyrwyddo annibyniaeth tai

Thema 5 - Cartrefi ar gyfer byw'n hirach

Thema 6 - Gwireddu'n llwyr y cysylltiadau rhwng tai a'r economi ehangach

Strategaeth Tai Cyngor Gwynedd (2019)

- 2.53 Mabwysiadwyd Strategaeth Tai Cyngor Gwynedd yng Ngorffennaf 2019. Gweledigaeth y Strwythur Tai yw:

“Sicrhau bod gan bobl Gwynedd fynediad at gartref addas o safon, sy'n fforddiadwy ac sy'n gwella eu hansawdd bywyd.”

2.54 Mae'r Strategaeth yn nodi pum amcan sydd angen ceisio eu cyfarch os yw'r Cyngor am gyflawni'r weledigaeth hon:

1. Neb yn ddigartref yng Ngwynedd
2. Tai cymdeithasol ar gael i bawb sydd angen un
3. Cartref pawb yng Ngwynedd yn fforddiadwy iddynt
4. Tai Gwynedd yn amgylcheddol gyfeillgar
5. Cartrefi yn cael dylanwad cadarnhaol ar iechyd a llesiant pobl Gwynedd.

Asesiad Marchnad Tai Lleol 2018-23 Cyngor Gwynedd (2019)

2.55 Cafodd Asesiad Marchnad Tai Lleol Cyngor Gwynedd ei gyhoeddi yn Mai 2019. Prif neges yr asesiad yw bod angen cyflenwad ychwanegol o dai fforddiadwy i gymunedau Gwynedd nag sydd ar gael ar hyn o bryd. Mae canfyddiadau allweddol eraill yn dangos y bydd galw cynyddol am dai fforddiadwy ar draws Gwynedd yn y sectorau perchenogaeth breifat, rent preifat a rhent cymdeithasol, na all y cyflenwad presennol eu bodloni. Mae'r AMTLI hefyd yn canfod:

- Mae tai gwerth canolrif a chwarterl isaf yn anfforddiadwy i aelwydydd gydag incwm canolrif;
- Mae'r sector rhentu preifat wedi tyfu'n sylweddol yng Ngwynedd dros y degawd diwethaf;
- Mae lefelau rhent preifat yn anfforddiadwy i lawer o gartrefi incwm isel;
- Mae'r galw am dai cymdeithasol yn parhau'n uchel ar draws yr ardal;
- Nid yw'r galw am dai cymdeithasol gydag 1 ystafell wely yn cael ei fodloni gan y stoc Bresennol;
- Rhagwelir y bydd nifer aelwydydd yn cynyddu, a'u maint i ostwng dros y degawd nesaf;
- Gall eiddo gwag hirdymor a safleoedd datblygu wedi eu rhwystro gallu darparu cyflenwad ychwanegol ar gyfer y farchnad;
- Yn seiliedig ar ragamcanion poblogaeth, bydd 303 o aelwydydd newydd yn cael eu sefydlu bob blwyddyn yng Ngwynedd dros y 5 mlynedd nesaf;
- Mae angen 707 unedau tai cymdeithasol ychwanegol bob blwyddyn am 5 mlynedd i gwrdd â'r galw presennol a'r galw a ragwelir;
- Mae angen 104 tai canolraddol ychwanegol bob blwyddyn am 5 mlynedd i gwrdd â'r galw presennol a'r galw a ragwelir.

Cynllun Gweithredu Tai Cyngor Gwynedd 2020/21 – 2026/27

2.56 Cymeradwywyd y Cynllun Gweithredu ym mis Rhagfyr 2020. Pwrpas y Cynllun Gweithredu yw amlinellu sut bydd y Cyngor yn mynd ati i geisio cyfarch yr amcanion Strategaeth Tai Cyngor Gwynedd (2019) nawr a hyd at 2026/27.

2.57 Amlinellir dros 30 o gynlluniau ar draws y sir fydd yn galluogi'r Cyngor i:

- hwyluso dros 500 o dai fforddiadwy newydd i'w gwerthu neu osod i drigolion Gwynedd gan gynnwys adeiladu 100 o dai newydd;
- cynnig benthyciadau ar gyfer 250 o brynwyr tro cyntaf lleol;
- sicrhau dros 600 o dai cymdeithasol newydd i Wynedd yn cynnwys prynu 72 cyn-dŷ cymdeithasol er mwyn eu rhentu i bobl leol yn unol â pholisi gosod lleol newydd y Cyngor;
- ymestyn cynllun grantiau i ddod a 250 o dai gwag yn ôl i ddefnydd ar draws y sir;
- buddsoddi mewn cartrefi ecogyfeillgar fel y cynllun arloesol sydd ar waith ar hyn o bryd yn ardal Segontium, Caernarfon;
- datblygu 150 o unedau byw i bobl ddigartref yn y sir a chreu 130 o unedau newydd ar gyfer trigolion bregus.

2.58 Er mwyn gwireddu'r cynlluniau, bydd y Cyngor yn ail-fuddsoddi £22.9 miliwn o bremiwm treth Cyngor ar ail dai o hyn hyd 2026/27, ynghyd a defnyddio ffynonellau ariannol eraill gan gynnwys grantiau tai cymdeithasol a'r arian a ddyrannir drwy Gynllun Rheoli Asedau'r Cyngor.

Safle Treftadaeth y Byd – Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru

2.59 Arysgrifwyd Tirwedd Llechi Gogledd-orllewin Cymru yn Safle Treftadaeth y Byd (STyB) UNESCO yng Ngorffennaf 2021. Y dirwedd yw'r 33ain safle o Safleoedd Treftadaeth y Byd UNESCO yn y DU, a'r pedwerydd yng Nghymru, gan ddilyn Traphont Ddŵr Pontcysyllte, Tirwedd Ddiwydiannol Blaenafon a Chestyll a Muriau Trefi Edward I yng Ngwynedd. Mae CCA drafft wedi ei baratoi gan Gyngor Gwynedd ar y Cyd efo Parc Cenedlaethol Eryri. Pwrpas y CCA ydi rhoi arweiniad pellach i'r rhai sydd yn gwneud penderfyniadau a datblygwyr ar y materion pwysig sydd angen ei ystyried y gysylltiedig efo'r STyB.

2.60 Bydd Cynllun Diwygiedig angen sicrhau fod cyfeiriadau priodol yn cael ei wneud i'r STyB ynghyd a sicrhau nad yw unrhyw ddynodiadau yn cyfaddawdu ar werth a rhinweddau'r dynodiad.

Cynlluniau sydd ar y gweill

2.61 Wrth ddiweddarau sail tystiolaeth yn gysylltiedig â pharatoi'r Cynllun Diwygiedig rhagwelir y bydd y cynlluniau canlynol yn cael ei weithredu neu wedi'i mabwysiadu ac felly bydd angen rhoi ystyriaeth i'r cynnwys:

- Cynlluniau Rheoli Cyrchfan Ynys Môn a Gwynedd
- Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd
- Fframwaith Adfywio Gwynedd fydd yn cynnwys Cynlluniau Adfywio Ardal

Materion eraill sydd yn dylanwadu ac angen ystyriaeth

Newid Hinsawdd

- 2.62 Mae effeithiau pell gyrhaeddol newid hinsawdd a digwyddiadau tywydd eithafol eisoes yn amlwg ar draws ardal y Cynllun. Gyda'r disgwyl fod yr effeithiau yn mynd i waethygu a bod yn fwy eithafol dros y blynyddoedd mae'r Awdurdodau wedi ymrwmo i geisio ymateb i'r argyfwng newid hinsawdd.
- 2.63 Yn Mawrth 2019 fe ddatganwyd Cyngor Gwynedd Argyfwng Newid Hinsawdd, gyda Chyngor Sir Ynys Môn hefyd yn datgan argyfwng newid hinsawdd yn Medi 2020. Golygai'r datganiadau fod y Cynghorau yn ymrwmo i geisio ymateb mewn modd positif i'r heriau sydd yn wynebu'r Cynghorau nawr ac yn y dyfodol, ac yn ymrwmo i baratoi Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd er mwyn cyrraedd amcanion penodol. Nod y Cynghorau yw sicrhau fod yr ardal yn parhau i fod yn gartref bywiog, hyfyw a chynaliadwy i'n plant ac i blant ein plant am genedlaethau i ddod.
- 2.64 Bydd yn hanfodol plethu'r amcanion a amlygir yn y Cynllun Gweithredu Newid Hinsawdd o fewn y Cynllun Diwygiedig er mwyn sicrhau fod y Cynllun yn hwylusydd i gyflawni'r amcanion hynny.
- 2.65 Mae Scottish Power yn cymryd rôl flaenllaw er mwyn ceisio cyflawni ymgyrch arloesol, Cymunedau Carbon Sero. Amcan yr ymgyrch ydi cynorthwyo cymunedau lleol i gyflawni'r nod o fod yn net sero. Mae Ynys Môn yn un o'r cymunedau gwledig sydd yn rhan o'r ymgyrch. Bydd angen rhoi ystyriaeth i'r ymgyrch yma wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig.

Wylfa Newydd

- 2.66 Yn ystod y broses o lunio'r Cynllun gwreiddiol roedd yna fwriad i ddatblygu safle niwclear newydd (Wylfa Newydd) ger safle presennol Wylfa ar ymyl arfordirol gogledd Ynys Môn, wedi i Lywodraeth y Deyrnas Unedig ddatgan ei fod yn un o'r opsiynau fel safle addas i gynhyrchu ynni niwclear. Oherwydd natur y bwriad fe fyddai wedi bod ym Mhrosiect Isadeiledd o Bwysigrwydd Cenedlaethol, a olygai'r angen i gyflwyno Cais Gorchymyn Datblygu (CGD) er mwyn derbyn hawl cynllunio.
- 2.67 Yn sgil yr angen i gynllunio ar gyfer prosiect isadeiledd mawr a ragwelwyd y byddai'n cael ei wireddu yn ystod oes y Cynllun, roedd yn ofynnol darparu fframwaith bolisi lleol a fyddai'n galluogi'r Awdurdod i ymateb i'r heriau a fyddai'n deillio o'r prosiect ynghyd a manteisio ar y cyfleoedd economaidd a chymdeithasol.
- 2.68 Ar yr 27ain Ionawr 2021 fe dynnwyd y CGD yn ôl gan Horizon Nuclear Power. Tynnwyd y cais yn ôl yn sgil diffyg buddsoddwr i'r prosiect ynghyd a'r diffyg polisi ariannu newydd gan y Llywodraeth.

- 2.69 Yn sgil y diffyg buddsoddiad/sicrwydd yn gysylltiedig â Wylfa Newydd, ystyrir y bydd hynny'n newid cyd-destunol arwyddocaol wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig ac fe allai cael effaith sylweddol ar strategaeth ac opsiynau twf y Cynllun o'i gymharu â'r Cynllun gwreiddiol.
- 2.70 Nodir ym Mholisi 24 - 'Gogledd-orllewin Cymru ac Ynni', Cymru'r Dyfodol fod y Llywodraeth yn cefnogi Gogledd-orllewin Cymru fel lleoliad ar gyfer datblygiadau ynni newydd a buddsoddiad. Cefnogir datblygiadau arfaethedig sy'n gysylltiedig â Rhaglen Ynys Ynni Môn a Wylfa Newydd mewn egwyddor, fel dull o greu buddiannau economaidd sylweddol i'r ardal yn ogystal â chynhyrchu ynni adnewyddadwy neu garbon isel.

Y Grid Cenedlaethol

- 2.71 Yn gysylltiedig â datblygiad Wylfa Newydd ar gyfer atomfa niwclear newydd fe gyflwynodd y Grid Cenedlaethol gais GCD ar 7 Medi, 2018. Roedd y cais hyn yn rhan o Brosiect Cysylltu Gogledd Cymru ar gyfer gosod cysylltiad trydanol 400kV o ddatblygiad arfaethedig Wylfa Newydd.
- 2.72 Oherwydd penderfyniad Hitachi i oedi gyda'r bwriad i ddatblygu'r Orsaf Bŵer Niwclear Newydd, ar 20 Chwefror, 2019 fe dynnwyd y Grid Cenedlaethol ei gais am GCD yn nôl yn ffurfiol. O ganlyniad, ni ystyriwyd y cais ymhellach gan yr Awdurdod Archwilio na'r Arolygaeth Cynllunio.

Pandemig Covid

- 2.73 Ar drothwy 2020, tarwyd y byd gan pandemig Covid-19. Yn sgil lledaeniad y firws a'r angen i warchod bywydau fe arweiniodd hyn at gyfyngiadau yn cael ei osod ar fywydau trigolion Cymru. Golygai'r cyfyngiadau hyn fod yna orchymyn i bobl fod yn aros adra a dim ond teithio ble fo wirioneddol angen (hynny yw, i weithio ble nad oedd bosib gweithio o adra ac i siopa am fwyd). Ers i'r cyfyngiadau llym ddod i rym yn Mawrth 2020, mae yna lacio o'r rheolau wedi bod dros gyfnod o amser a olygai fod rhai o weithgareddau bywyd arferol (cyn Covid) wedi gallu parhau. Mae'r pandemig yn parhau i effeithio ar bob rhan o'r byd a bydd ei sgil effeithiau yn llywio trafodaethau cyhoeddus a phenderfyniadau am flynyddoedd i ddod.
- 2.74 Yn sgil y pandemig mae'r gallu i bobl fod yn gweithio o adra wedi dod i'r amlwg, mae yna fwy o alw wedi bod i bobl fod yn treulio ei gwyliau yng Nghymru (oherwydd cyfyngiadau teithio) ac mae yna fwy o alw cyffredinol am ofod tu allan i bobl allu fwynhau, boed hynny'n ofod ar y stryd neu yn ofod o amgylch ei gartref sydd yn caniatáu i bobl allu cymdeithasu yn yr awyr agored yn ddiogel. Mae pwysigrwydd ansawdd a hygyrchedd ein hardaloedd lleol i iechyd a llesiant pobl wedi ei hamlygu hyd yn oed fwyfwy yn ystod cyfnodau gwaethaf y pandemig.
- 2.75 Mae'r pandemig yn debygol o effeithio ar agweddau o fywydau pawb am flynyddoedd i ddod ac yn debygol o fod yn arwain at alw ar gyfer newid yn y ffordd yr ydym yn byw a gweithio.

Bydd ystyried effaith y pandemig a chynllunio ar gyfer y dyfodol yn rhan hanfodol o'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig.

- 2.76 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru dogfen 'Ail-greu ar ôl COVID-19: Yr Heriau a'r Blaenoriaethau' sy'n nodi'r materion y mae rhaid ymateb iddynt yn sgil y pandemig. Mae gan y dull o ymateb i'r heriau hyn oblygiadau i'r system gynllunio wrth i bobl ddefnyddio lleoedd yn wahanol, teithio llai a threulio mwy o amser yn gweithio o gartref. Rhaid i'r system gynllunio ymateb i'r newidiadau nawr ac yn y dyfodol a chyfrannu at adferiad cynaliadwy.

Brexit (Porthladd)

- 2.77 Er bod yr effeithiau tymor byr yn gysylltiedig â Brexit yn wybyddus, prin mewn gwirionedd yw'r wybodaeth/data gwaelodlin ynglŷn â'r effeithiau hirdymor.
- 2.78 Fel rhan o'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig mae'n debyg y byddai'n fuddiol cynnal gwaith ymchwil manwl er mwyn edrych ar effeithiau Brexit ar yr economi leol.
- 2.79 Un o effeithiau amlwg Brexit yn y tymor byw yw'r effaith ar Borthladd Gaergybi. Yn sgil y ffaith fod y Deyrnas Unedig wedi gadael yr Undeb Ewropeaidd heb gytundeb mae'n ofynnol cynnal archwiliadau ychwanegol ar nwyddau a fydd yn teithio allan o'r DU cyn iddynt gael mynd i mewn i'r UE. Golygai hynny'r angen i gynnal archwiliadau ychwanegol ar nwyddau trwm sydd yn cael ei drosglwyddo o Gaergybi i Ddilyn. Mae'n debygol y bydd y weithdrefn hon yn arwain at oedi, sy'n golygu bod angen cynlluniau yn eu lle i fynd i'r afael â'r cerbydau nwyddau trwm a fydd yn aros eu tro i deithio i Iwerddon.
- 2.80 Mae Porthladd Caergybi yn cael ei gydnabod fel Porth Strategol sydd yn hwyluso cysylltedd rhyngwladol ym mholisi 10 o Gymru'r Dyfodol ac mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymo i weithio *gyda gweithredwyr, y buddsoddwyr a'r awdurdodau lleol er mwyn cefnogi Porth Strategol a chynnal eu rolau cysylltedd rhyngwladol ei rôl yn cael ei adnabod*. Yn unol â Chymru'r Dyfodol er mwyn uchafu'r budd mwyaf yn lleol, i'r rhanbarth ac i Gymru, mi fydd rhaid i'r Cynllun Diwygiedig sicrhau ei fod yn cefnogi Porthladd Caergybi.

Ffosffad

- 2.81 Mae ardal y CDLI ar y Cyd yn cael ei nodweddu gan ei rhinweddau amgylcheddol cyfoethog ac mae'n gartref i nifer o ardaloedd a nodweddion sydd wedi'u dynodi oherwydd eu pwysigrwydd amgylcheddol, gan gynnwys Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) Afon Gwyrfaï ac Afon Glaslyn.
- 2.82 Yn dilyn tystiolaeth newydd am effeithiau amgylcheddol ffosffad mewn cyrsiau dŵr mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) wedi asesu'r 9 ACA afonol yng Nghymru. Roedd yr asesiad hwn a oedd yn seiliedig ar dargedau tynnach ar gyfer ansawdd dŵr cyrsiau dŵr yn dangos bod

ymlediad ffosforws yn gyffredin yn afonydd ACA Cymru gyda dros 60% o'r cyrff dŵr yn methu'r targedau heriol.

- 2.83 O ganlyniad i'r methiant hwn, mae CNC wedi cyhoeddi 'cyngor cynllunio i sicrhau nad yw'r capasiti amgylcheddol yn dirywio ymhellach. Mae'r 'cyngor' hwn yn ymwneud â phob ACA Afonol y mae ei dalgylch yn ymestyn iddo yn ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd gan gynnwys Afon Glaslyn ac Afon Gwyrfai.
- 2.84 Bydd ystyried goblygiadau'r arweiniad a dderbynnir gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn rhan hanfodol wrth lunio'r polisiau yn y Cynllun Diwygiedig ynghyd ac ystyried goblygiadau'r arweiniad ar y dynodiadau arfaethedig o fewn y Cynllun.

Bioamrywiaeth

- 2.85 Mae bioamrywiaeth yn sail i'n bywydau a'n bywoliaeth ac mae'n cefnogi'r ffordd y mae ecosystemau'n gweithio a'u cydnerthedd mewn moroedd, gwlypdiroedd, llynnoedd, afonydd, mynyddoedd, coedwigoedd a thirweddau amaethyddol. Mae ein heconomi, ein hiechyd a'n llesiant yn dibynnu ar ecosystemau iach a chydnerth, sy'n rhoi ein bwyd inni, dŵr ac aer glân, y deunyddiau crai a'r ynni ar gyfer ein diwydiannau ac mae'r ecosystemau hyn yn ein diogelu rhag peryglon, megis llifogydd a newid yn yr hinsawdd.
- 2.86 Mae pwysau amgylcheddol yn achosi dirywiad byd-eang mewn bioamrywiaeth ar gyfraddau na welwyd yn flaenorol mewn hanes dynol ac mae cyfradd y rhywogaethau sy'n diflannu yn cyflymu. Yn dilyn y chwyldro diwydiannol, mae'r DU wedi dod yn un o'r gwledydd sydd a'r cyfraddau uchaf o leihad natur ar draws y byd.
- 2.87 O fewn y Cynllun Diwygiedig, bydd angen rhoi ystyriaeth briodol i wella gwytnwch ein hecosystemau a'r budd y maent yn ei ddarparu. Mae'r Cynllun Cenedlaethol yn ceisio pwysleisio'r angen i'r system gynllunio sicrhau bod bywyd gwyllt yn gallu ffynnu mewn cynefinoedd iach ac amrywiol, mewn ardaloedd trefol a gwledig, gan gydnabod a gwerthfawrogi'r manteision lluosog i bobl a natur.
- 2.88 Mae gwella bioamrywiaeth, gwytnwch ecosystemau a darparu seilwaith gwyrdd yn un o nodau allweddol y Cynllun Cenedlaethol, gyda chyflwyno Coedwig Genedlaethol Cymru a chreu mwy o orchudd coetiroedd yn ffordd o sicrhau ecosystem gydnerth. Ymhellach, mae gwella a gwytnwch ecosystemau morol yn un o amcanion Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru sy'n nodi'r gofyniad i gynnal a gwella gwydnwch ecosystemau morol a'r manteision y maent yn eu darparu er mwyn diwallu anghenion cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Rhagamcanion aelwydydd a phoblogaeth

- 2.89 Wrth gyfeirio tuag at Gofyniad Tai o fewn Cynllun Datblygu mae paragraff 4.2.6 o Bolisi Cynllunio Cymru yn datgan:

“Bydd yr Amcanestyniadau Aelwydydd lefel awdurdod lleol diweddaraf i Gymru gan Lywodraeth Cymru, ochr yn ochr â'r Aseiad o'r Farchnad Dai Leol (AFDLI) diweddaraf, a'r Cynllun Llesiant ar gyfer ardal y cynllun, yn rhan sylfaenol o'r sylfaen tystiolaeth ar gyfer y cynlluniau datblygu. Dylid ystyried y rhain ynghyd â thystiolaeth allweddol arall mewn perthynas â materion fel beth mae'r cynllun yn ceisio ei gyflawni, cysylltiadau rhwng tai a swyddi, yr angen am dai fforddiadwy, ystyriaethau'r Gymraeg, ac ymarferoldeb y cynllun er mwyn nodi strategaeth briodol ar gyfer darparu tai yn ardal y cynllun. Rhaid rhoi ystyriaeth briodol hefyd i'r ffactorau cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol ehangach mewn cynllun datblygu er mwyn sicrhau y caiff lleoedd cynaliadwy a chymunedau cydlynus eu creu.”

2.90 Yn bellach rhaid cofio fod amcanestyniadau aelwydydd yn amcangyfrif nifer yr aelwydydd yn y dyfodol ac maent yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth a rhagdybiaethau yn ymwneud ag aelodau a nodweddion aelwydydd. Bydd angen i awdurdodau cynllunio asesu a yw elfennau gwahanol yr amcanestyniadau yn briodol i'w hardal, ac os nad ydynt, dylent wneud gwaith modelu, ar sail tystiolaeth gadarn, i nodi dewisiadau amgen.

2.91 Ers mabwysiadu'r Cynllun mae Llywodraeth Cymru wedi rhyddhau amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd ar gyfer 2014 (a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2017) ac ar gyfer 2018 (a gyhoeddwyd ym mis Awst 2020). Mae'r newidiadau allweddol i Wynedd ac Ynys Môn fel a ganlyn:

Amcanestyniadau Sail-2014

- Mae amcanestyniadau poblogaeth 2014 yn dangos y bydd lefelau poblogaeth Gwynedd yn cynyddu o 124,835 i 131,416 rhwng 2021 a 2036, mae hyn yn gynydd o 5.3%. Ar gyfer Ynys Môn ceir gostyngiad yn y boblogaeth o 70,162 i 68,803 rhwng 2021 a 2036, mae hyn yn lleihad o 1.9%.
- Mae amcanestyniadau aelwydydd 2014 yn dangos cynnydd yng Ngwynedd o 55,078 i 58,831 rhwng 2021 a 2036 sef cynnydd o 6.8%. Ar gyfer Ynys Môn ceir cynnydd o 31,376 i 31,456, sef cynnydd o 0.2%.

Amcanestyniadau sail-2018

- Mae amcanestyniadau poblogaeth 2018 yn dangos y bydd lefelau poblogaeth Gwynedd yn cynyddu o 124,936 i 130,219 rhwng 2021 a 2036, mae hyn yn gynydd o 4.2%. Ar gyfer Ynys Môn ceir gostyngiad yn y boblogaeth o 69,879 i 69,468 rhwng 2021 a 2036, mae hyn yn lleihad o 0.6%.
- Mae amcanestyniadau aelwydydd 2018 yn dangos cynnydd yng Ngwynedd o 55,006 i 58,340 rhwng 2021 a 2036 sef cynnydd o 6.1%. Ar gyfer Ynys Môn ceir cynnydd o 31,314 i 31,856 sef cynnydd o 1.7%.

2.92 Roedd Hoff Strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (Mai 2013) yn rhoi ystyriaeth i rhagamcanion sail-2008 Llywodraeth Cymru (yn ogystal â senarios twf eraill). Wrth symud

ymlaen i'r Cynllun Adnau (2015) roedd rhagamcanion sail-2011 Llywodraeth Cymru ar gael. Roedd canfyddiadau'r amcanestyniadau sail-2011 i Wynedd ac Ynys Môn fel a ganlyn:

Amcanestyniadau sail-2011

- Mae amcanestyniadau poblogaeth 2011 yn dangos y bydd lefelau poblogaeth Gwynedd yn cynyddu o 121,523 i 127,557 rhwng 2011 a 2026 mae hyn yn gynydd o 5%. Ar gyfer Ynys Môn ceir gostyngiad yn y boblogaeth o 69,913 i 69,877 rhwng 2011 a 2026 mae hyn yn lleihad o 0.1%.
- Mae amcanestyniadau aelwydydd 2011 yn dangos cynnydd yng Ngwynedd o 52,411 i 56,711 rhwng 2011 a 2026 sef cynnydd o 8.2%. Ar gyfer Ynys Môn ceir cynnydd o 30,655 i 31,541 sef cynnydd o 2.9%.

2.93 Dylid nodi fod newidiadau sail-2011 ar gyfer y cyfnod 2011 i 2026 tra bod ffigyrau diweddaraf sail-2014 a sail-2018, a amlygir uchod, ar gyfer y cyfnod 2021 i 2036. Yn ogystal mae'r ffigyrau uchod ar gyfer Gwynedd gyfan, bydd rhaid ystyried effaith y rhan o boblogaeth ac aelwydydd Gwynedd sydd yn disgyn o fewn y Parc Cenedlaethol ac felly ddim yn rhan o Ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd.

2.94 Yn unol â Pholisi Cynllunio Cymru fe fydd amcanestyniadau Llywodraeth Cymru yn ffynhonnell bwysig o dystiolaeth wrth ystyried lefel twf dros gyfnod y Cynllun Diwygiedig.

Ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr

2.95 Yn sgil y cynnydd yn y galw a'r ddarpariaeth o lety gwyliau ar draws ardal y Cynllun ac ar draul hynny'r effaith mae'n ei gael ar y farchnad dai, mae'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd wedi arwain ar ddarn o waith yn ymwneud a 'Rheoli'r defnydd o Dai fel Cartrefi Gwyliau'. Nod y papur ymchwil oedd ystyried opsiynau posib ar gyfer rheoli'r defnydd a wneir o dai fel llety gwyliau. Cyflwynwyd y gwaith hwn i sylw'r Llywodraeth gan erfyn arnynt i'w hystyried a gweithredu ar rhai o'r argymhellion oedd yn deillio o'r gwaith. Yn dilyn cyflwyno'r gwaith hynny mae yna waith pellach ar y pwnc wedi cael ei baratoi ar ran y Llywodraeth, gydag addewid fod y Llywodraeth yn mynd i roi ystyriaeth bellach i fecanwaith rheoli uchelgeisiol tair elfen y gellir ei weithredu yn y dyfodol.

2.96 Bydd y dull tair elfen yn canolbwyntio ar y canlynol:

1. Cefnogaeth – rhoi sylw i fforddiadwyedd ac argaeledd tai
2. Fframwaith a system rheoleiddio – edrych ar y gyfraith gynllunio a chyflwyno cynllun cofrestru statudol ar gyfer llety gwyliau
3. Cyfraniad tecach - defnyddio systemau treth leol a chenedlaethol i sicrhau bod perchnogion ail gartrefi yn gwneud cyfraniad teg ac effeithiol i'r cymunedau lle maen nhw'n prynu.

- 2.97 Yn ystod hydref 2021 fe ymgynghorwyd y Llywodraeth ar newidiadau bosib i drethi lleol ar ail-gartrefi a llety hunan darpar. Ymhellach yn dilyn yr ymgynghoriad yma fe lansiodd ymgynghoriad sydd yn ymwneud a diwygiadau i'r weithdrefn gynllunio yn gysylltiedig â ail-gartrefi a llety hunan-ddarpar. Bydd angen sicrhau fod unrhyw ddatblygiadau yn y maes hwn yn derbyn ystyriaeth yn ystod y broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig a bod ystyriaeth yn cael ei roddi i sut allai unrhyw fecanwaith rheoli sydd mewn grym neu a fwriedir ei weithredu yn gallu dylanwadu ar y polisiau a gynhwysir o fewn y Cynllun Diwygiedig.
- 2.98 Ynghyd a'r newidiadau posib yn gysylltiedig â'r weithdrefn gynllunio a'r system drethu leol mae'r Llywodraeth wedi cadarnhau fod ardal Dwyfor wedi cael ei ddewis fel ardal beilot. Bydd cam cyntaf y cynllun peilot yn adeiladu ar y cymorth ymarferol y mae Llywodraeth Cymru eisoes yn ei ddarparu i fynd i'r afael â fforddiadwyedd a faint o dai sydd ar gael a bydd yn cael ei deilwra i ddiwallu anghenion pobl yr ardal. Disgwylir i ragor o fanylion mewn perthynas â'r Cynllun peilot gael ei ryddhau yn dilyn y Gyllideb, ond yn unol â dyheadau'r Gweinidog disgwylir eu bod yn cynnwys edrych ar gynlluniau rhannu ecwiti, opsiynau rhentu, a chartrefi gwag.

Canfyddiadau'r Adroddiadau Monitro Blynyddol

- 2.99 Yn y cyfnod ers mabwysiadu'r Cynllun gwreiddiol, mae yna dri Adroddiad Monitro Blynyddol wedi cael ei gyhoeddi a'i chyflwyno i'r Llywodraeth. Adroddiadau Monitro Blynyddol yw'r prif fecanwaith er mwyn asesu'r gwaith o gyflawni a gweithredu ar strategaeth y Cynllun. Mae casgliadau'r Adroddiadau Monitro Blynyddol yn nodi perfformiad y Cynllun yn unol â chyfres o ddangosyddion penodol sydd wedi cynnwys yn y fframwaith fonitro. Ymhellach fe amlygir unrhyw lwyddiannau, heriau a methiannau.
- 2.100 Ar y cyfan mae canlyniadau'r tri AMBau yn nodi, fod polisiau'r Cynllun yn perfformio'n effeithiol. Fodd bynnag amlygir fod yna newidiadau cyd-destunol arwyddocaol, megis cyhoeddi Cymru'r Dyfodol, y pandemig byd eang, Brexit a thynnu CGD Wylfa Newydd yn nôl, wedi digwydd ers mabwysiadu'r Cynllun a chan hynny cydnabyddir fod angen ymateb i oblygiadau'r materion hyn fel rhan o'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig. Er y newidiadau cyd-destunol, fe ystyrir fod polisiau'r CDLI ar y Cyd yn parhau'n berthnasol ac yn darparu fframwaith gynllunio gadarn ar gyfer penderfynu ar geisiadau cynllunio ar draws ardal y Cynllun. Mae rhai o'r prif gasgliadau sydd yn deillio o'r Adroddiadau Monitro Blynyddol fel a chanlyn:-

Perfformiad cyffredinol y Cynllun

- Nid oes unrhyw bolisiau wedi'u nodi fel rhai sy'n methu â chyflawni amcanion y cynllun;
- Mae rhai o'r dangosyddion adroddir arnynt yn ymwneud a phenderfyniadau a wnaed cyn mabwysiadu'r Cynllun;

- Ers mabwysiadu, mae'r Cynghorau wedi mabwysiadu 9 Canllaw Cynllunio Atodol;
- Ar y cyfan mae penderfyniadau apeliadau sydd wedi ei gwneud ers mabwysiadu'r Cynllun wedi cefnogi polisiau a strategaeth y Cynllun. Nid yw penderfyniadau apeliadau yn tanseilio polisiau CDLI ar y Cyd.

Materion Tai

- Rhoddwyd caniatâd ar gyfer 1325 o unedau preswyl newydd (gan gynnwys ceisiadau i ailystyried neu ymestyn y dyddiad y daw'r caniatadau presennol i ben) ers mabwysiadu'r Cynllun. Roedd 511 uned (38.6%) ar gyfer tai fforddiadwy;
- Mae 476 o unedau tai fforddiadwy wedi'u cwblhau ers mabwysiadu'r Cynllun;
- Roedd y banc tir ar gyfer tai (safleoedd â chaniatâd presennol) yn 2021 yng Ngwynedd ac Ynys Môn gan eithrio unedau mae'r CDLI wedi nodi sydd yn annhebygol o gael eu datblygu yn ystod oes y Cynllun yn 1,994 o unedau (1,451 heb ddechrau a 543 yn cael eu hadeiladu) ac roedd 512 ohonynt ar gyfer unedau fforddiadwy (397 o unedau heb ddechrau a 115 uned wrthi yn cael eu hadeiladu);
- Nodir bod 3924 o unedau wedi'u cwblhau yn ardal y Cynllun rhwng y dyddiad cychwyn 2011 a 2021, tra bod y taflwybr yn y Cynllun yn nodi ffigwr o 4475 o unedau hyd at y cyfnod hwn. Felly, mae hyn 12.3% (551 uned) yn is na'r ffigwr yn y taflwybr. Mae rhan o'r diffyg hwn yn deillio o'r oedi wrth weithredu prosiectau seilwaith mawr yn ardal y Cynllun. Mae taflwybr diwygiedig wedi ei baratoi ar gyfer gweddill cyfnod y Cynllun ar sail gwybodaeth hyd at ddiwedd cyfnod AMB 3 ynghyd a mewnbwn gan Grŵp Rhanddeiliaid Tai;
- Ers mabwysiadu'r Cynllun mae caniatâd wedi ei roddi ar gyfer 5 tŷ marchnad leol, sef yr unig enghraifft yng Nghymru o weithrediad Polisi Tai Marchnad Leol;
- Mae 47% o'r unedau tai^[1] a ganiatawyd ers mabwysiadu'r Cynllun o fewn y Ganolfan Isranbarthol a'r Canolfannau Gwasanaeth Trefol. Mae 23% o'r unedau wedi'u caniatáu o fewn y Canolfannau Gwasanaeth Lleol gyda 30% pellach wedi'u caniatáu mewn Pentrefi, Clystyrau ac yng Nghefn Gwlad Agored;
- Yn y cyfnod ers mabwysiadu'r Cynllun, mae 34.3% o'r unedau tai a gwblhawyd yn ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wedi'u lleoli ar safleoedd sydd wedi'u clustnodi ar gyfer tai;
- Dwysedd cyfartalog y caniatadau tai Newydd yn ardal y Cynllun (ers mabwysiadu'r Cynllun) yw 29.5 o unedau fesul hectar;
- Allan o'r unedau gafodd ganiatâd a'u cwblhau ers mabwysiadu'r Cynllun mae'r canran o dai fforddiadwy ychydig yn is na 50%.

Materion Eraill

- Mae 3 Aseiad ieithyddol wedi cael ei gyflwyno ynghyd a 81 datganiad ieithyddol. Ers mabwysiadu'r Cynllun nid oes unrhyw gais sydd yn groes i bolisi PS 1 wedi cael ei ganiatáu;

---

[1] Caniatâd newydd am dai neu ganiatâd i ailasesu ac ymestyn y dyddiad pan fo caniatâd blaenorol yn dod i ben

- Un o amcanion strategol y CDLI ar y Cyd yw hwyluso amrywiaeth yn yr economi wledig, mae'r amcan hynny wedi bod yn llwyddiannus, gyda caniatadau wedi cael ei roi ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau cyflogaeth;
- Rhoddwyd Caniatâd Cynllunio i gynlluniau adnewyddadwy sydd â'r potensial i gyfrannu cyfanswm o 52.4 GWh o fewn ardal y CDLI ar y Cyd.

3.0 Adolygiad o'r CDLI a'r newidiadau posib

Gweledigaeth ac amcanion strategol

3.1 Pan luniwyd y weledigaeth ar gyfer y Cynllun gwreiddiol, ystyriwyd ei fod yn cyfleu'r math o le y mae ardal y Cynllun yn ceisio'i fod. Ynghyd a'r amcanion strategol fe osodir y cyd-destun cyffredinol i'r Cynllun ac mae'n dangos sut mae modd cydbwysu ystyriaethau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol i hwyluso datblygiadau cynaliadwy. Nodir gweledigaeth y Cynllun fel a chanlyn:-

“Erbyn 2026, bydd Ynys Môn a Gwynedd yn cael eu cydnabod am eu cymunedau ffyniannus llawn bywyd sy'n dathlu eu diwylliant, treftadaeth a'u hamgylchedd unigryw ac yn rhywle y bydd pobl yn dewis byw, gweld ac ymweld.”

3.2 Cafodd y weledigaeth a'r amcanion strategol y Cynllun eu llunio gan roddi ystyriaeth i bolisiau, cynlluniau a rhaglenni cenedlaethol, rhanbarthol a lleol ynghyd a'r sail dystiolaeth a baratowyd wrth lunio'r Cynllun.

3.3 Yn ogystal â chael gweledigaeth, bu hefyd yr angen i ddatblygu nifer o amcanion sydd yn rhestru camau yr oedd angen eu cymryd er mwyn gwireddu'r weledigaeth honno. Mae'r amcanion gofodol strategol yn diffinio'r hyn a ddymunir ei gyflawni. Maent yn dangos sut y gallai datblygiadau'r dyfodol ein helpu i wireddu'r weledigaeth ofodol a mynd i'r afael â'r prif ystyriaethau. Maent yn ymateb i elfennau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol y weledigaeth ac wedi llywio datblygiad polisiau strategol a manwl yn y Cynllun.

3.4 Bydd angen ail-ymweld a'r weledigaeth a'r amcanion fel rhan o'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig gan sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol ac yn gyfredol ac yn ymateb i'r heriau a chyfleoedd ardal y Cynllun.

Strategaeth

3.5 Yn gyffredinol mae Strategaeth y Cynllun yn ymateb i'r angen a dystiolaethir i wneud darpariaeth ar gyfer cartrefi a swyddi newydd yn ogystal â gwarchod cymeriad cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol unigryw'r ardal. Mae'n darparu ar gyfer defnyddiau tir sydd eu hangen am gyfnod penodol o amser, gan hwyluso defnyddiau etifeddiaeth amgen sy'n cydymffurfio â pholisi yn y tymor hir. Gosodir lefel o dwf yr ystyrir sy'n cynrychioli'r dull mwyaf cadarn, cytbwys a phriodol, o ystyried yr holl ffactorau perthnasol, yn cynnwys gwaith a wnaed gan ragolygon tai ac economaidd annibynnol.

3.6 Mae gan ardal y Cynllun batrwm anheddu gwasgaredig o drefi, pentrefi a grwpiau eraill o adeiladau, a lefelau uchel o ddefnydd o geir preifat, felly mae'r angen i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr a charbon yn heriol. Cyfeiria'r dystiolaeth at bum categori bras o aneddleoedd o fewn ardal y Cynllun, fel yr adlewyrchir hwy yn elfen ofodol Gweledigaeth y Cynllun. Y rhain yw;

- i. Canolfan Isranbarthol
- ii. Canolfannau Gwasanaeth Trefol
- iii. Canolfannau Gwasanaeth Lleol
- iv. Pentrefi
- v. Clystyrau

- 3.7 Er mwyn ymateb i gyfleoedd a heriau'r ardal ac i gyflawni Gweledigaeth ac Amcanion cyffredinol y Cynllun, mabwysiadwyd y strategaeth ofodol uchod ar gyfer dosbarthu datblygiad ar draws ardal y Cynllun. Mae'n sicrhau bod datblygiad yn cael ei gyfeirio at leoliadau sy'n gynaliadwy o ran eu maint, swyddogaeth, cymeriad, cyfleusterau, cysylltiadau trafniadaeth, cynhwysedd cymdeithasol ac amgylcheddol. Cefnoga'r defnydd o bolisiau sy'n annog y lefel datblygiad mwyaf priodol i bob anheddle.
- 3.8 Mae yna bwyslais a dyletswydd i sicrhau fod strategaeth ofodol y Cynllun yn cyflawni amcanion datblygu cynaliadwy. Wrth ymgymryd â'r Cynllun Diwygiedig bydd yn hanfodol sicrhau fod y strategaeth dwf yn darparu ar gyfer anghenion yr ardal, wrth gyflawni'r nod o hyrwyddo datblygiadau yn y lleoliadau mwyaf cynaliadwy o ran gwasanaethau a chysylltiadau trafniadaeth amgen a gwarchod gwerthoedd diwylliannol cymunedau Cymreig yr ardal.

Polisiau'r Cynllun

Adran 6.1 - Rheoli Tŵf a Datblygu – Cymunedau Diogel, Iach, Nodedig a Bywiog

Yr iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig

- 3.9 Mae Polisi PS 1 (Yr iaith Gymraeg a'r Diwylliant Cymreig) yn rhoi arweiniad ar yr angen i geisiadau cynllunio yn yr ardal fod yn rhoddi ystyriaeth tuag at hyrwyddo a chefnogi'r iaith Gymraeg.
- 3.10 Mae PCC (2021) yn datgan fod rhaid i awdurdodau cynllunio ystyried effeithiau tebygol ei cynlluniau datblygu ar y defnydd o'r Gymraeg fel rhan o'r Arfarniad Cynaliadwyedd. Ym mhellach mae'n amlygu ni ddylai polisiau a phenderfyniadau gyflwyno unrhyw elfen o wahaniaethu rhwng unigolion yn seiliedig ar eu gallu ieithyddol, ac ni ddylent geisio rheoli deiliadaeth tai ar sail ieithyddol. Mae paragraff 3.29 yn datgan gellir cynnal asesiadau o'r effaith ar yr iaith mewn perthynas â datblygiadau mawr na ddynodwyd mewn cynllun datblygu sy'n cael ei gynnig mewn ardaloedd o sensitifrwydd neu bwysigrwydd arbennig i'r iaith.
- 3.11 Mae'r Cynllun yn cydnabod fod yr iaith Gymraeg yn rhan o wead cymdeithasol a diwylliannol holl ardal y Cynllun. Lle mae bwriad i ddatblygu, rhaid ystyried gwella a diogelu'r iaith a diwylliant ac mae cynnal cymunedau presennol yn allweddol i hyn. Cafodd Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg a oedd yn hysbysu'r Arfarniad Cynaliadwyedd ei baratoi ar gyfer y Cynllun. Roedd yr asesiad ieithyddol yma yn ystyried addasrwydd y cyflenwad tai dangosol i Ganolfannau a Phentrefi unigol. Mae polisi PS 1 yn golygu y gellir gofyn am Ddatganiad pan

fydd datblygiad yn unigol neu'n gronol yn darparu mwy na'r ddarpariaeth tai dangosol i'r anheddle. Bydd angen i'r adolygiad ail-edrych ar y Strategaeth a/neu ddsbarthiad twf tai o fewn y Cynllun, ac yn sgil hyn bydd hefyd angen adolygu addasrwydd a ffurf bresennol polisi PS 1.

- 3.12 Mabwysiadwyd Canllaw Cynllunio Atodol: 'Cynnal a chreu cymunedau nodedig a chynaliadwy' sydd yn rhoi methodoleg benodol ar baratoi asesiad a datganiad ieithyddol. Mae'r AMBau yn monitro sawl Datganiad ac Asesiad ieithyddol sydd wedi cael ei gyflwyno ers mabwysiadu'r Cynllun. Yn y cyfnod yma mae yna 3 Asesiad ieithyddol wedi cael ei gyflwyno ynghyd a 81 datganiad ieithyddol. Mae'r AMBau yn adrodd ar ganiatadau cynllunio lle mae angen mesurau lliniaru iaith Gymraeg efo lefel sbardun pan ganiateir un cais yn groes i Bolisi PS 1. Hyd yma nid oes unrhyw gais sydd yn groes i bolisi PS 1 wedi cael ei ganiatáu. Bydd unrhyw newidiadau i Bolisi PS1 yn sgil ei adolygu hefyd yn golygu'r angen i adolygu'r CCA .

Isadeiledd a Chyfraniadau Datblygwyr

- 3.13 Nod Polisi Strategol PS 2 (Cyfraniadau Seilwaith a Datblygwyr) yw sicrhau bod digon o seilwaith hanfodol naill ai eisoes ar gael neu'n cael ei ddarparu mewn modd amserol. Cefnogir y polisi cyffredinol hwn gan bolisiau manylach sy'n ymwneud â darparu seilwaith.
- 3.14 Mae'r polisiau sy'n ymwneud â chyfraniadau seilwaith a datblygwyr yn y CDLI ar y Cyd yn gyson ar y cyfan â'r rhifyn diweddaraf o Bolisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 11, 2021). Ystyrir bod y polisiau presennol yn y Cynllun yn adlewyrchu'r gofynion a amlinellir ym Mholisi Cynllunio Cymru wedi'i ddiweddarau yn ogystal â Chanllawiau Llywodraeth Cymru a nodir yn y canllawiau "Adeiladu Lleoedd Gwell". Mae Polisi Cynllunio Cymru a Chymru'r Dyfodol wedi'i ddiweddarau yn canolbwyntio ar fathau newydd o seilwaith, gan gynnwys seilwaith gwefru cerbydau trydan, seilwaith digidol a thelegyfathrebu symudol. Er bod y CDLI ar y Cyd yn cynnwys canllawiau ar seilwaith digidol a thelegyfathrebu symudol, bydd angen ystyried cynnwys canllawiau/polisiau sy'n ymwneud â seilwaith gwefru cerbydau trydan yn ystod yr adolygiad.
- 3.15 Er hynny, mae perfformiad y dangosyddion sy'n ymwneud â pholisiau seilwaith y Cynllun yn perfformio'n dda, sy'n golygu y credir bod y polisiau perthnasol yn parhau i gael eu gweithredu'n effeithiol. Nid oes unrhyw geisiadau cynllunio wedi'u cymeradwyo lle maent yn groes i'r polisiau sy'n ymwneud â seilwaith ers i'r Cynllun gael ei fabwysiadu. Felly, mae'r targed i atal datblygiadau rhag cael eu cymeradwyo lle nad oes digon o seilwaith mewn unrhyw flwyddyn yn cael ei gyrraedd. Yn ogystal, nid oes unrhyw ddatblygiadau wedi'u cymeradwyo yn groes i bolisiau'r Cynllun a arweiniodd at golli cyfleusterau cymunedol hyfyw. Mabwysiadwyd canllawiau Cynllunio Atodol ar Rwymedigaethau Cynllunio ym mis Medi 2019 a'i nod yw sicrhau bod datblygiadau'n cyfrannu at ddarparu'r seilwaith a'r mesurau angenrheidiol sydd eu hangen i liniaru eu heffaith ac i roi eglurder i ddatblygwyr, asiantau a rhanddeiliaid eraill ynghylch ar ba sail y sicheir rhwymedigaethau cynllunio.

- 3.16 Bydd y sylfaen dystiolaeth a oedd yn llywio'r gwaith o lunio'r polisiâu hyn yn cael ei hail-asesu fel rhan o'r broses adolygu. Fel rhan o'r adolygiad, cynhelir asesiad o'r ddarpariaeth seilwaith a'r anghenion i nodi capasiti ac argaeledd seilwaith presennol ac arfaethedig. Mae'r angen am eglurhad a chanllawiau pellach ynghylch y polisiâu seilwaith (ISA1, ISA2, ac ISA3) i gynorthwyo yn y broses o wneud penderfyniadau wedi'u nodi.

Llecynnau Agored

- 3.17 Mae'r CDLI ar y Cyd wedi mabwysiadu safon Fields in Trust o 2.4 hectar o lecyn agored hamdden fesul pob 1000 o'r boblogaeth er mwyn diwallu'r amcan o gynyddu cyfleoedd i bobl gyfranogi mewn cymunedau gweithgar ac iach.
- 3.18 Mae Cymru'r Dyfodol , Polisi Cynllunio Cymru ac Adeiladu Lleoedd Gwell yn cydnabod pwysigrwydd creu lleoedd a gwerth lleoedd agored cyhoeddus yn ein dinasoedd, trefi a phentrefi.
- 3.19 Nid yw'r AMB wedi adnabod unrhyw faterion gyda gweithrediad y polisi llecynnau agored mewn perthynas â diogelu llecynnau agored cyhoeddus presennol, wrth sicrhau darpariaeth llecynnau agored newydd na chyfraniad ariannol mewn perthynas â datblygiadau preswyl newydd.
- 3.20 Rhagwelir y bydd angen diweddarau'r Asesiad Llecynnau Agored wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig er sicrhau fod y wybodaeth gywir a chyfredol wedi ei gasglu yng nghyswllt y ddarpariaeth.

Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu

- 3.21 Yn bresennol mae yna bolisi strategol (PS 3) sydd yn datgan cefnogaeth i ddatblygiadau technoleg gwybodaeth a chyfathrebu yn amodol ar fesurau amddiffyn priodol a bod gwifrau newydd uwchben yn cael eu gosod tan ddaear os nad yw'n cael effaith ar ddi-ddordebau eraill. Yn unol efo'r canllaw ym Mholisi Cynllunio Cymru (PCC) ar adeg paratoi'r CDLI ar y Cyd ni chafodd y polisi rheoli datblygu cenedlaethol am systemau telathrebu ei haildrodd o fewn y cynllun yn hytrach croes gyfeiriwyd tuag atynt.
- 3.22 Mae PCC (Rhifyn 11 Chwefror 2021) yn amlygu cefnogaeth y Llywodraeth i seilwaith cyfathrebu electronig yn enwedig o ystyried cynnydd mewn gweithio o adref. Dylid cynllunio yn rhagweithiol ond ystyriol i ddiogelu cymeriad ardaloedd arbennig. Dylai cynlluniau datblygu amlinellu polisiâu yn cynnwys rhai yn seiliedig ar feini prawf i arwain datblygiad i leoliadau addas. Mae Polisi 14 yng Nghymru'r Dyfodol yn cefnogi mwy o ddarpariaeth ffonau symudol. Bydd y Llywodraeth yn adnabod Parthau Gweithredu Telathrebu Symudol ble ceir gwasanaeth gwael yn bresennol efo ymrwymiad i'r Llywodraeth, awdurdodau cynllunio a gweithredwyr telathrebu gydweithio er mwyn gwella'r gwasanaeth mewn fath leoliadau.
- 3.23 Yng ngoleuni'r newid o fewn PCC a chyhoeddi Cymru'r Dyfodol bydd angen diwygio'r rhan yma o'r Cynllun gan ystyried anghenion tua'r dyfodol o fewn ardal y Cynllun a pharatoi polisi efo meini prawf ar gyfer arwain datblygiad i leoliadau addas.

Trafnidiaeth gynaliadwy, datblygiad a hygyrchedd

- 3.24 Mae Polisi PS 4 (Trafnidiaeth Gynaliadwy, Datblygiad a Hygyrchedd) yn cefnogi gwelliannau trafndiaeth sydd yn uchafu hygyrchedd yn enwedig ar gyfer teithio ar droed, beic a chluant cyhoeddus; TRA 1 (Datblygiadau Rhwydwaith Cludiant) polisi sydd yn cynnwys meini prawf ar gyfer gwelliannau i'r rhwydwaith cludiant, amlygu'r math o ddatblygiadau caiff gefnogaeth ar gyfer trosglwyddo rhwng gwahanol ddulliau o gludiant, pryd fydd angen asesiadau cludiant efo ceisiadau ac amlygu cynlluniau cludiant i'w gwarchod; TRA 2 (Safonau parcio) polisi yn datgan dylai darpariaeth parcio fod yn unol efo Safonau Parcio'r Cynghorau; TRA 3 (Diogelu Rheilffyrdd Segur) polisi sydd yn gwrthod cynigion sydd yn atal y posibilrwydd o ail agor isadeiledd hen reilffyrdd neu reilffyrdd segur at ddibenion rheilffyrdd neu ddibenion cludiant amgen; TRA 4 (Rheoli Ardrawiadau Cludiant) polisi sydd yr hyrwyddo dulliau mwyaf cynaliadwy o deithio.
- 3.25 Mae PCC (2021), fel y PCC oedd mewn bodolaeth pan gafodd y Cynllun ei baratoi, yn parhau i ategu lleihau teithio efo car preifat drwy hybu mwy o deithiau ar droed, beic a thrafnidiaeth gyhoeddus. Ceir hierarchaeth trafndiaeth gynaliadwy sydd bellach yn cynnwys cyfeiriad tuag at gerbydau allyriadau isel iawn ac mae'n cael ei adnabod fod ganddynt rôl bwysig i'w chwarae o ran datgarboneiddio trafndiaeth yn enwedig mewn ardaloedd gwledig sy'n brin o wasanaethau trafndiaeth gyhoeddus. Anogir y system gynllunio i gefnogi datblygu pwyntiau gwefru fel rhan o ddatblygiadau newydd. Mae Cymru'r Dyfodol yn nodi'r gofynion ar gyfer darparu pwyntiau gwefru cerbydau trydanol ar gyfer datblygiadau nad ydynt yn ddatblygiadau preswyl. Dylai manau parcio efo datblygiadau adlewyrchu'r cyd-destun lleol. Rhaid cael Aseiad Trafnidiaeth efo ceisiadau cynllunio am ddatblygiadau sy'n perthyn i gategoriâu a nodir yn NCT 18. Mae Cymru'r Dyfodol yn cynnwys polisiâu Cysylltedd Rhyngwladol, Cenedlaethol a Rhanbarthol (Polisiâu 10 i 12) mae hyn yn ategu'r arweiniad yn PCC (2021) a hefyd yn cyfeirio tuag at ddatblygu metro'r Gogledd sef system trafndiaeth integredig newydd sy'n darparu gwasanaeth unedig amlach a chyflymach gan ddefnyddio trenau, bysiau a rheilffyrdd ysgafn. Yn 2021 mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi 'Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru' a 'Strategaeth gwefru cerbydau trydan ar gyfer Cymru'. Mae'r Llywodraeth wedi cyhoeddi ym Mehefin 2021 eu bod yn rhewi prosiectau ffyrdd newydd tra bod adolygiad yn cymryd lle.
- 3.26 Dylai'r Cynllun Diwygiedig ystyried y newidiadau cyd-destunol o fewn polisi a chanllaw Cenedlaethol a amlygir uchod i sicrhau bydd polisiâu trafndiaeth yn y Cynllun yn gyd fynd a rhain.

Adran 6.2 - Rheoli Tŵf a Datblygu - Byw'n gynaliadwy

Datblygiad Cynaliadwy a Newid Hinsawdd

- 3.27 Mae Polisi Strategol PS 5 (Datblygu Cynaliadwy) yn bolisi cyffredinol sy'n ceisio sicrhau bod datblygiad yn gyson ag egwyddorion datblygu cynaliadwy. Nod Polisi Strategol PS 6 (Lliniaru

ac Addasu i Effeithiau Newid yn yr Hinsawdd) yw sicrhau bod yr holl ddatblygiadau'n ystyried yr effaith ar newid yn yr hinsawdd. Mae newid yn yr hinsawdd yn parhau i fod yn fater pwysig iawn ers mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd gydag effeithiau a goblygiadau'n dod yn fwy amlwg wrth i amser fynd heibio.

- 3.28 Mae Cymru'r Dyfodol yn ailddatgan pwysigrwydd newid yn yr hinsawdd, gan ddweud bod y Cyngor a Pholisi Cynllunio Cymru yn anelu at sicrhau bod y system gynllunio'n canolbwyntio ar sicrhau Cymru ddatgarboneiddio a gwydn drwy "sbarduno twf cynaliadwy a mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd drwy arwain datblygiad strategol dros yr 20 mlynedd nesaf".
- 3.29 Dylid ystyried hefyd oblygiadau'r Polisi System Draenio Drefol Cynaliadwy (Ionawr 2019), lle bydd angen systemau draenio cynaliadwy ar gyfer dŵr wyneb ar gyfer pob datblygiad newydd o fwy nag 1 tŷ annedd neu lle mae'r ardal adeiladu yn 100 metr sgwâr neu fwy. Yn ogystal, mae Cymru Carbon Isel (Mawrth 2019) yn nodi dull Llywodraeth Cymru o leihau allyriadau a chynyddu effeithlonrwydd mewn ffordd sy'n sicrhau'r manteision ehangach mwyaf posibl i Gymru, gan sicrhau cymdeithas decach ac iachach. Mae'n nodi polisiau a chynigion sydd â'r bwriad o leihau allyriadau a chefnogi twf yr economi carbon isel. Dylid ystyried addasu polisiau perthnasol fel eu bod yn cyd-fynd â'r dogfennau uchod.
- 3.30 Yn gyffredinol, mae perfformiad dangosyddion y Cynllun sy'n ymwneud â Pholisi PS 6 yn perfformio'n dda sy'n golygu y credir bod y polisiau perthnasol yn cael eu gweithredu'n effeithiol. Mae'r prif fater a nodwyd yn yr AMBau yn ymwneud â dangosydd D21 lle nad yw'r targedau o 50% o botensial ynni adnewyddadwy sy'n cael eu cyflawni erbyn 2021 wedi'u cyflawni. Gallai adolygiad o'r Cynllun nodi rhwystrau mewn rhai sectorau adnewyddadwy a darparu targed posibl mwy ymarferol mewn unrhyw Gynllun diwygiedig. Dengys monitro ar gyfer y polisiau perygl llifogydd mai dim ond un cais am ddatblygiadau agored iawn i niwed a ganiatawyd ym mharth llifogydd C2 ers i'r Cynllun gael ei fabwysiadu (trosi capel yn annedd). Caniatawyd y cais cynllunio hwn gan y Pwyllgor Cynllunio yn groes i argymhelliad swyddogion. Nodir hefyd bod ceisiadau cynllunio llawn yn cael eu caniatáu ar safleoedd a oedd yn gyfan gwbl/rhannol o fewn parth llifogydd C1; fel rhan o'r broses o asesu'r ceisiadau cynllunio casglwyd gwybodaeth ynghylch cydymffurfio â'r ceisiadau cynllunio â'r profion a geir yn Nodyn Cyngor Technegol 15 (Llifogydd); penderfynwyd eu bod yn cydymffurfio â gofyniad y profion a nodir yn NCT 15. Nodir y bydd angen ystyried y NCT 15 diwygiedig sy'n dod i'r amlwg fel rhan o broses y Cynllun.
- 3.31 Mae polisi PCYFF 1 (Ffiniau Datblygu) yn nodi'r gwahaniaeth rhwng delio efo ceisiadau y tu fewn i'r ffin datblygu a rhai y tu allan; PCYFF 2 (Meini Prawf Datblygu) polisi sy'n amlygu meini prawf blaenoriaeth nad ydynt yn cael ei chyfarch mewn rhannau eraill o'r Cynllun; PCYFF 3 (Dylunio a Siapiau Safle) a PCYFF 4 (Dylunio a Thirweddu) yn amlygu ystyriaethau dylunio y dylid ei bodloni efo datblygiadau; PCYFF 5 (Rheoli Carbon) polisi sydd yn disgwyl i ddatblygiadau ddangos sut rhoddwyd sylw i gyfraniad o dechnoleg ynni adnewyddadwy neu garbon isel i

fodloni gofynion y cynnig am drydan a gwres; PCYFF 6 (Cadwraeth Dŵr) polisi sydd yn sicrhau fod cynigion yn cynnwys mesurau cadwraeth dŵr ble bo hynny yn ymarferol.

- 3.32 Mae'r rhain yn faterion cyffredinol sydd yn cael eu hystyried ar gyfer y rhan helaeth o geisiadau cynllunio. Bydd yn rhaid adolygu unrhyw newidiadau o fewn polisi a chanllawiau cenedlaethol a lleol yn y meysydd yma yn ogystal ag addaswydd y polisiâu presennol mewn Cynllun Diwygiedig.

Technoleg Adnewyddadwy

- 3.33 Mae'r Polisi Strategol (PS 1) a Pholisiâu ADN 1 (Ynni Gwynt ar y Tir), ADN 2 (Ynni PV Solar) ac ADN 3 (Technoleg Ynni Adnewyddadwy a Carbon Isel Arall) yn ceisio sicrhau bod yr ardal yn cyflawni ei botensial fel ardal arweiniol ar gyfer mentrau wedi'u seilio ar dechnolegau adnewyddadwy neu garbon isel yn ogystal â chydbwysio effaith datblygiadau ynni adnewyddadwy ar yr amgylchedd a chymunedau.
- 3.34 Mae'r deipoleg tyrbîn gwynt a chefnogi'r o fewn polisi ADN 1 yn seiliedig ar ganfyddiadau Astudiaeth Capasiti a Sensitifrwydd y Dirwedd yn ardal y Cynllun. Yn unol efo'r ddogfen Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel - Llawlyfr i Gynllunwyr (2015) gan Lywodraeth Cymru fe wnaeth y Cynllun adnabod safleoedd cyfle posib ar gyfer ffermydd PV solar o 5MW neu fwy.
- 3.35 Yn Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC) (Drafft) (2019) gan Lywodraeth Cymru roedd yna Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer solar a gwynt wedi ei adnabod o fewn ardal y Cynllun. Pan gyhoeddwyd Cymru'r Dyfodol (2021) roedd y rhain wedi cael ei thynnu allan. Mae Adroddiad yr Ymgynghoriad ar y FfDC (Medi 2020) yn egluro fod rhai o'r ardaloedd blaenoriaeth gwynt wedi cael ei mireinio yn dilyn pryderon gan y Weinyddiaeth Amddiffyn oedd eisio diogelu ei hystâd a'i hardaloedd hyfforddi strategol. Ar gyfer ardaloedd blaenoriaeth solar fe ddaru'r diwydiant solar nodi'r angen am hyblygrwydd o ran y safbwynt polisi am ei fod yn fwy ystwyth wrth ymateb i gapasiti'r grid ac am nad yw ceisiadau ar gyfer ffermydd solar yn cael cymaint o effaith ar y dirwedd ehangach â thyrbinau gwynt. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru dderbyn hyn a phenderfynu dileu'r ardaloedd a nodwyd ar gyfer datblygiadau solar o'r FfDC.
- 3.36 Wrth fabwysiadu Cymru'r Dyfodol yn 2021 a chyhoeddi PCC diwygiedig i adlewyrchu hyn, mae NCT 8 'Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy' wedi cael ei ddisodli.
- 3.37 Mae PCC (2021) yn cynnwys hierarchaeth ynni a thargedau ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddol. Mae disgwyl i'r system gynllunio wneud gyfraniad gweithredol i helpu sicrhau darpariaeth y targedau hyn o ran capasiti cynhyrchu ynni adnewyddadwy newydd a hyrwyddo mesurau effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau. Mae holl geisiadau ynni gwynt ar y tir o faint 10MW neu fwy a holl safleoedd cynhyrchu ynni eraill sy'n cynhyrchu rhwng 10 a 350MW yn ddatblygiad mawr, ac yn cael eu cyflwyno yn uniongyrchol i Weinidogion Cymru o dan y broses

Datblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol (DNS), ac yn cael ei ystyried o dan bolisiau yng Nghymru'r Dyfodol.

- 3.38 Mae paragraff 5.9.14 o PCC (2021) yn datgan y dylai awdurdodau cynllunio asesu'r cyfleoedd ar gyfer ynni adnewyddadwy a charbon isel yn eu hardal a defnyddio'r dystiolaeth i sefydlu polisiau gofodol yn eu cynllun datblygu, sy'n nodi'r lleoliadau mwyaf priodol ar gyfer datblygiadau ynni islaw 10MW.
- 3.39 Mae Dangosydd D21 yn gosod targedau ar gyfer cyfarch yr adnoddau ynni adnewyddadwy posib sydd wedi cael ei adnabod yn y Cynllun. Roedd disgwyl y buasai 50% o hyn sef 1,113.35 GWh ar gyfer trydan a 23.65 GWh am wres wedi cael ei gyfarch erbyn 2021. Fodd bynnag hyd at 2021 dim ond 52.4 GWh ar gyfer trydan a dim GWh ar gyfer gwres sydd wedi cael ei baratoi.
- 3.40 O ran ynni gwynt ar y tir nid oes yna unrhyw safleoedd sylweddol o'r newydd wedi cael ei gynnig ers i'r Cynllun gael ei fabwysiadu. Mae yna gais presennol i ymestyn caniatâd ar fferm wynt presennol sydd ar Ynys Môn. Ar gyfer ffermydd solar fe gafodd safleoedd cyfle posib ei adnabod, fodd bynnag mae ceisiadau sydd wedi cael caniatâd megis Rhyd y Groes Rhosgoch (49.99MW) ac ymholiadau cyn cais diweddar i gyd wedi cael ei lleoli y tu allan i'r safleoedd cyfle posib yma. Mae'r dystiolaeth efo'r bwriadau yma yn amlygu pwysigrwydd mynediad i gapasiti ar y grid cenedlaethol fel ffactor allweddol ar gyfer dewis safle a bod elfen o'r safleoedd yma yn cynnwys tir amaethyddol o safon uchel. Roedd tir amaethyddol o safon uchel yn un rheswm pam nad oedd rhai ardaloedd yn cael ei adnabod fel safleoedd cyfle posib yn y Cynllun.
- 3.41 Bydd rhaid diwygio'r polisiau presennol sydd yn ymwneud ac ynni adnewyddadwy i adlewyrchu'r newidiadau cyd-destunol Cenedlaethol sydd wedi cymryd lle ers mabwysiadu'r Cynllun.

Rheoli newid arfordirol

- 3.42 Yn dilyn cyhoeddi fersiynau diwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 10 yn 2018 ac yna Argraffiad 11 yn 2021), bellach mae yna arweiniad polisi cynllunio cenedlaethol wedi ei gynnwys mewn perthynas â pherthnasedd Cynlluniau Rheoli Traethlin i Gynlluniau Datblygu Lleol.
- 3.43 Nodir Polisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 11, 2021) fod Cynlluniau Rheoli Traethlin yn pennu fframweithiau polisi lleol hirdymor ar gyfer rheoli risg arfordirol. Amlygir y ffaith y dylai'r blaenoriaethau a gynhwysir yn y Cynllun Rheoli Traethlin ddylanwadu ar y gwaith o baratoi cynlluniau datblygu a'u llywio. Yn yr amgylchiadau hynny pan nodir yn eglur na fydd amddiffynfeydd arfordirol yn cael eu cynnal mwyach, dylai cynlluniau datblygu gynnwys polisiau clir a phenodol i reoli datblygiad mewn ardaloedd o'r fath, yn cynnwys ble maent yn teimlo y byddai datblygiad yn anaddas neu y dylid ystyried nodweddion penodol.
- 3.44 Ymhellach yn Hydref 2019 fe ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar fersiwn diwygiedig o Nodyn Cyngor Technegol (NCT) 15: Datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol. Mae'r fersiwn

diwygiedig o'r Nodyn Cyngor Technegol yn cwmpasu arweiniad o ran erydu arfordirol a llifogydd yn yr un ddogfen. Ategir y fersiwn drafft o NCT 15 yr arweiniad a gynhwysir ym Mholisi Cynllunio Cymru gan bwysleisio ar yr angen i ddefnyddio'r dystiolaeth a gynhwysir yn y Cynllun Rheoli Traethlin wrth lunio, ystyried strategaeth ofodol a safleoedd datblygu posib yn y Cynllun Datblygu Perthnasol.

- 3.45 Yn Hydref 2020 cyhoeddwyd y Strategaeth Genedlaethol newydd ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Strategaeth yn nodi'r polisiau hirdymor ar gyfer rheoli llifogydd, yn ogystal â'r mesurau y bydd sefydliadau megis Cyfoeth Naturiol Cymru, awdurdodau lleol a chwmnïau dŵr yn eu rhoi ar waith dros y degawd nesaf er mwyn gwella'r ffordd maent yn cynllunio, yn paratoi ac yn addasu i newid yn yr hinsawdd dros y ganrif, gan gynnwys ystyried yr arweiniad a gynhwysir o fewn y Cynllun Rheoli Traethlin.
- 3.46 Nid oes yna adolygiad o'r Cynllun Rheoli Traethlin (SMP) 2 wedi cynnal yn y cyfnod ers mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd ond mae phrosiect adnewyddu ac archwiliad iechyd yn cael eu cynnal ar hyn o bryd. Bydd unrhyw newidiadau i'r CRhT yn dilyn y prosiect adnewyddu yn rhan bwysig o sail tystiolaeth y Cynllun Diwygiedig i liwio unrhyw bolisiau yn y dyfodol. Fodd bynnag, fel y nodwyd uchod, bellach mae yna fwy o bwyslais ar Awdurdodau Lleol i fod yn ymgorffori ac yn gweithredu ar yr arweiniad a gynhwysir yn y Cynllun Rheoli Traethlin, gan hynny fe fydd yn briodol sicrhau fod y Polisi perthnasol a gynhwysir yn y CDLI ar y Cyd (Polisi ARNA 1: Ardal Rheoli Newid Arfordirol) yn cyd-fynd gyda'r arweiniad Polisi Cynllunio Cenedlaethol.

Adran 6.3 - Rheoli Tŵf a Datblygu – Economi ac Adfywio

Prosiectau isadeiledd o bwysigrwydd cenedlaethol a datblygiadau perthynol

- 3.47 Yn ystod y broses o baratoi a mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd roedd yna ddau Brosiect Isadeiledd o Bwysigrwydd Cenedlaethol (PloBC) ar y gweill, sef:-
- Adeiladu gorsaf bŵer niwclear newydd ger Wylfa (Wylfa Newydd);
  - Cynnig gan y Grid Cenedlaethol i wneud gwelliannau / gwaith newydd i Linellau Trawsgludo'r Crid Cenedlaethol a fyddai'n cysylltu safle Wylfa Newydd i is-orsaf pentir a thu hwnt.
- 3.48 Ystyriwyd yn bwysig sicrhau fod y Cynllun yn gosod fframwaith bolisi clir er mwyn cynorthwyo'r Cynghorau i roi sylw i ac ymateb i gynigion PloBC. Oherwydd, fe gynhwyswyd ystod o bolisiau a oedd yn ymwneud a'r PloBC ynghyd a datblygiadau perthynol o fewn y Cynllun.
- 3.49 Bellach mae Adran 43 o Ddeddf Cymru 2017 a gyhoeddwyd ar 1af o Ebrill 2018 yn caniatáu i ddatblygiadau perthynol gael ei gynnwys o fewn y Cais Gorchymyn Datblygu (CGD) . Yn sgil y newid deddfwriaethol ers y broses o baratoi a mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd nid yr Awdurdod Cynllunio Lleol fyddai bellach yr awdurdod penderfynu mewn perthynas â cheisiadau

perthnasol. Yn sgil y newid deddfwriaethol hwn, mae rhai o'r polisiau a gynhwysir o fewn y Cynllun un ai yn rhannol neu yn gyfan gwbl ddiangen (Polisi Strategol 9 i Bolisi Strategol 12).

- 3.50 Fe gyflwynwyd Horizon gais (GCD) er mwyn datblygu atomfa niwclear (Wylfa Newydd) ar y 1af o Fehefin, 2018. Roedd y cais yn destun archwiliad gan Banel o Arolygwyr Cynllunio, a benodwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros y Weinyddiaeth Dai, Cymunedau a Llywodraeth Leol. Daeth yr Archwiliad Cyhoeddus i ben (cau) ar 23ain Ebrill 2019. Ar ddiwedd yr archwiliad, roedd gan y Panel 3 mis i gyflwyno adroddiad i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol yn amlinellu eu casgliadau a'u hargymhelliad ynglŷn â ph'un a ddylid rhoi caniatâd i'r bwriad, gyda'r penderfyniad terfynol i'w wneud gan yr Ysgrifennydd Gwladol ar neu cyn y 23 Hydref 2019 (6 mis ar ôl dyddiad cau'r archwiliad).
- 3.51 Ailbennwyd y dyddiad gwneud penderfyniad i 31 Mawrth 2020 er mwyn caniatáu derbyn rhagor o wybodaeth am effeithiau amgylcheddol a materion eraill a oedd heb eu datrys.
- 3.52 Yn dilyn y cyfyngiadau yn gysylltiedig â phandemig firws Covid-19 penderfynwyd yr Ysgrifennydd Gwladol ailbennu'r dyddiad cau statudol ar gyfer y cais hwn i 30 Medi 2020, gan nad oedd y Senedd yn eistedd. Y bwriad oedd y byddai datganiad yn cadarnhau'r dyddiad cau newydd ar gyfer penderfyniad yn cael ei wneud i Dŷ'r Cyffredin a Thŷ'r Arglwyddi yn unol ag adran 107(7) o Ddeddf Cynllunio 2008 cyn gynted ag y bo modd ar ôl i'r Senedd ailddechrau.
- 3.53 Ar yr 22ain o Fedi, 28ain o Fedi a 18fed o Ragfyr 2020 fe anfonwyd Horizon ohebiaeth i'r Ysgrifennydd Gwladol yn gofyn am ohiriad i benderfyniad Cais Gorchymyn Datblygu (CGD) Wylfa Newydd. Nodwyd mai'r rheswm am ofyn i ohirio'r penderfyniad oedd yn sgil trafodaethau oedd yn mynd rhagddi hefo thrydydd parti oedd wedi mynegi diddordeb mewn bwrw ymlaen â datblygu gorsaf bŵer niwclear newydd ar ôl i Hitachi dynnu'n ôl. Ar yr 27ain o Ionawr 2021 fe dynnwyd y CGD yn ôl gan Horizon Nuclear Power. Tynnwyd y cais yn ôl yn sgil diffyg buddsoddwr i'r prosiect ynghyd a'r diffyg polisi ariannu newydd gan y Llywodraeth. O'r herwydd, fe arweiniodd y penderfyniad hynny at Hitachi yn penderfynu dirwyn Horizon i ben fel endid datblygu gweithredol erbyn 31 Mawrth 2021.
- 3.54 Yn gysylltiedig â datblygiad Wylfa Newydd ar gyfer atomfa niwclear newydd fe gyflwynodd y Grid Cenedlaethol gais Gorchymyn Caniatâd Datblygu (CGD) ar 7 Medi, 2018. Roedd y cais hyn yn rhan o Brosiect Cysylltu Gogledd Cymru ar gyfer gosod cysylltiad trydanol 400kV o ddatblygiad arfaethedig Wylfa Newydd.
- 3.55 Yn dilyn penderfyniad Hitachi i oedi gyda'r bwriad i ddatblygu'r Orsaf Bŵer Niwclear Newydd, ar 20 Chwefror, 2019 fe dynnwyd y Grid Cenedlaethol ei gais am GCD yn nôl yn ffurfiol a ni ystyriwyd ymhellach gan yr Awdurdod Archwilio na'r Arolygaeth Cynllunio.
- 3.56 Oherwydd yr amgylchiadau a nodir uchod, bellach mae yna ansicrwydd ynglŷn â dyfodol Wylfa Newydd yn sgil y diffyg datblygwr a buddsoddiad. Ystyrir yn briodol cynnal adolygiad llawn o'r polisiau o fewn y Cynllun sydd yn ymwneud a Phrosiect Isadeiledd o Bwysigrwydd Cenedlaethol. Mi fydd hefyd angenail ymweld â Strategaeth y Cynllun a oedd yn rhannol

ymateb i'r cyfleoedd a'r galw a fyddai'n deillio o wireddu datblygiad o bwysigrwydd cenedlaethol.

- 3.57 Yn unol â'r arweiniad a gynhwysir yng Nghymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040, mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi menter Arc Niwclear y Gogledd-orllewin sy'n weledigaeth a rennir (â Llywodraeth y DU, prifysgolion a'r Labordy Niwclear Cenedlaethol) i sicrhau'r effeithiau cadarnhaol y gallai'r sector niwclear eu cael o ran buddsoddi, sgiliau a hyfforddiant. Nodir fod rhaglen 'Ynys Ynni Môn' hefyd yn ceisio cydgysylltu camau gweithredu mewn perthynas â datblygiadau ynni newydd er mwyn sicrhau'r manteision mwyaf posibl i'r ardal. Bydd angen sicrhau fod y cynllun diwygiedig yn cynnwys polisiau a fydd yn hwyluso gweledigaeth Cymru'r Dyfodol ag amcanion Rhaglen Ynys Ynni.
- 3.58 Yn ystod y broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig, bydd angen bod yn ystyriol o unrhyw newidiadau yn gysylltiedig â Wylfa Newydd gan alluogi'r Cynllun i ymateb i'r newidiadau hynny yn ôl yr angen. Mi fydd angen i'r Cynllun Diwygiedig adlewyrchu'r amcanion a gweledigaeth Cymru'r Dyfodol, Rhaglen Ynys Ynni a Cyngor Sir Ynys Môn yn gysylltiedig a datblygiadau ynni er mwyn dylanwadau a uchafu ar y budd i'r ardal.

Darparu Cyfleon ar gyfer Economi ffyniannus

- 3.59 Un o brif amcanion y Cynllun oedd hwyluso strategaethau'r ddau Gyngor i dyfu ac arallgyfeirio economi ardal y Cynllun. Cafodd y fframwaith polisi ei lywio gan Adolygiad Tir Cyflogaeth (2014) a gynhaliwyd i asesu safleoedd cyflogaeth gyfredol sydd wedi'u lleoli yn yr awdurdodau lleol a rhagamcanu'r gofyniad yn y dyfodol am dir cyflogaeth yn ystod cyfnod y Cynllun.
- 3.60 Mae dangosyddion perfformiad yn yr AMB wedi asesu effeithiolrwydd y tir cyflogaeth a ddiogelir ac sydd wedi ei gwarchod. O ran safleoedd cyflogaeth a warchodir, amlygwyd y dangosyddion, er bod y polisiau'n effeithiol wrth ddiogelu'r safleoedd rhag rhai nad ydynt yn B1 (Busnes), B2 (Diwydiant Cyffredinol) a B8 (Gwasanaethau Storio neu Ddosbarthu), roedd y gyfradd ar gyfer caniatâd cynllunio ar gyfer defnydd cyflogaeth newydd yn is na'r disgwyl. Yn yr un modd, amlygwyd y dangosydd perfformiad mewn perthynas â safleoedd a warchodwyd fod cyfanswm y tir cyflogaeth a ganiateir yn disgyn yn is na'r gofyniad cronol a nodwyd yn y Targed Polisi. Mae'r Cynllun yn hwylusydd o ran darparu safleoedd cyflogaeth. Ymhellach mae polisiau'r Cynllun yn sicrhau fod datblygiadau cyflogaeth yn cael eu tywys i'r lleoliadau mwyaf priodol/addas. Rhaid pwysleisio fod yr hinsawdd economaidd (h.y. goblygiadau Wylfa Newydd, Brexit, pandemig Covid) yn sylweddol wahanol i pan gafodd y Cynllun ei fabwysiadu ac ystyrir bod hyn wedi cael cryn effaith ar y nifer o dir cyflogaeth sydd wedi ei gymryd i fyny.
- 3.61 Cafodd effeithiolrwydd polisi'r Cynllun mewn perthynas ag arallgyfeirio gwledig (CYF 6) ei fonitro hefyd yn yr AMB. Mae'r dangosydd hwn yn awgrymu bod y polisi wedi'i weithredu'n effeithiol i gymeradwyo ceisiadau busnes ar raddfa fach newydd ac, felly, gyfrannu at sicrhau ffyniant economaidd a chyfleoedd cyflogaeth mewn ardaloedd gwledig.

3.62 Fel rhan o'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig, bydd angen astudiaeth Adolygu Tir Cyflogaeth newydd a bydd angen i hwn ystyried effaith Brexit, Covid a'r sefyllfa cyfredol (ar yr adeg) yn gysylltiedig â Wylfa Newydd. Bydd angen hefyd i'r Adolygiad Tir Cyflogaeth ystyried amcanion Cymru'r Dyfodol ar gyfer ardal y Cynllun.

Yr Economi Ymwelwyr

3.63 Mae'r polisïau twristiaeth yn y cynllun yn ceisio cefnogi datblygu'r diwydiant twristiaeth drwy gydol y flwyddyn, wrth sicrhau cydbwysedd priodol rhwng ystyriaethau economaidd, cymunedol (gan gynnwys yr iath a'r diwylliant) a sicrhau y gwarchodir yr amgylchedd naturiol, adeiledig a hanesyddol.

3.64 Mae PCC yn cydnabod bod swyddogaeth twristiaeth yn hanfodol i ffyniant economaidd a chreu swyddi mewn sawl man yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn ofynnol i gynlluniau ddarparu fframwaith i gynnal a datblygu cyfleusterau twristiaeth o safon uchel sydd wedi'u lleoli'n dda. Mae Cymru'r Dyfodol yn cydnabod pwysigrwydd y sector twristiaeth i economi'r Gogledd, a phwysigrwydd cyfleoedd i gefnogi cyrchfannau arfordirol, cyn-safleoedd diwydiannol megis chwareli ac atyniadau, a chyfleusterau newydd awyr agored ac actif.

3.65 Nid yw'r AMB wedi adnabod unrhyw faterion sy'n ymwneud â'r modd y gweithredir polisïau twristiaeth, ac ni nodwyd unrhyw gamau gweithredu. Fodd bynnag, codwyd pryderon cyffredinol am faterion nad ydynt yn rhan o unrhyw ddangosyddion penodol sy'n ymwneud â'r ddarpariaeth llety gwyliau hunanarlwyo a safleoedd carafanau dros-dro/parhaol.

3.66 Yn sgil y pandemig Covid-19 a Brexit, bu cynnydd yn nifer y bobl sy'n dewis aros am wyliau yn eu gwlad eu hunain ('staycation') yn hytrach na theithio dramor. O ganlyniad bu cynnydd yn y galw am lety gwyliau hunanarlwyo yn ardal y cynllun, sydd hefyd wedi rhoi straen ar y farchnad dai lleol, gyda nifer o dai yn yr ardaloedd twristiaeth draddodiadol wedi cael eu prynu fel ail gartrefi. Mae hyn wedi arwain at densiynau rhwng y sector twristiaeth a'r gymuned leol o ganlyniad i'r cynnydd anferth yn nifer y twristiaid sy'n ymweld â rhannau o ardal y cynllun.

3.67 Mae polisi TWR 2 (Llety Gwyliau) yn ymdrin â mater gormodedd llety gwyliau hunangynhaliol mewn rhai cymunedau ac mae'r CCA Cyfleusterau a Llety Twristiaeth a fabwysiadwyd yn pennu trothwy ar gyfer gormodedd, ac wedi cynnig rhagor o ganllawiau ar y mater.

3.68 Yn ddiweddar mae'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd wedi cynnal gwaith ymchwil "Rheolaeth o dai fel cartrefi gwyliau" i ennyn gwell dealltwriaeth o'r mater. Bydd angen defnyddio'r ymchwil ac unrhyw waith ymchwil arall fel tystiolaeth wrth ddiwygio'r polisi er mwyn cynorthwyo i ymdrin â'r newidiadau a'r effeithiau ar y sector.

3.69 Mae llety gweryslla amgen ('glampio') yn ddiwydiant sy'n esblygu yn barhaus, gyda mathau newydd o lety ar gael ar y farchnad. Ystyrir gweryslla heb deithio ymhell fel dewis rhatach na mathau eraill o lety gwyliau, a gall lawer o safleoedd sydd eisoes yn bodoli fod mewn lleoliadau amlwg ar hyd yr arfordir ac mewn cefn gwlad agored. Mae Polisïau TWR 3 (Safleoedd Carafanau Sefydlog, Sialé a Llety Gweryslla Amgen Parhaol) a TWR 5 (Safleoedd Carafanau Teithiol, Gweryslla a Llety Gweryslla Dros Dro) yn caniatáu gwelliannau i safleoedd presennol,

ac yn ceisio annog datblygiadau newydd o ansawdd uchel o ran eu graddfa, dyluniad, gosodiad ac edrychiad yn y dirwedd.

- 3.70 Bydd angen ail-edrych ar y polisiau gweryslla yn y cynllun fel rhan o'r adolygiad gan roi ystyriaeth i faterion cymunedol (gan gynnwys iaith a diwylliant), amgylcheddol a gofynion y sector gweryslla. Efallai y bydd angen adolygu'r Astudiaeth Sensitifrwydd Tirwedd a Chapasiti (2014) i gyfrannu at y polisiau yn y cynllun newydd.
- 3.71 Yn ystod y broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig, ystyrir ei bod yn angenrheidiol adolygu'r polisiau yn y CDLI ar y Cyd sy'n ymwneud â thwristiaeth er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol ac yn cydymffurfio â'r cyd-destun polisi cynllunio perthnasol a'r newidiadau cyd-destunol ynghyd a rhoi ystyriaeth i gynnwys Cynlluniau Rheoli Cyrchfan (Ynys Môn a Gwynedd) ag unrhyw strategaethau eraill sydd yn gysylltiedig. gysylltiedig.

Canol Trefi a Datblygiadau Manwerthu

- 3.72 Mae Polisi strategol PS12 (Canol Trefi a Manwerthu) a pholisiau MAN 1 (Datblygiadau Arfaethedig mewn Canol Trefi), MAN 2 (Prif Ardaloedd Manwerthu) a MAN 3 (Manwerthu tu allan i Ganol Trefi Diffiniedig ond oddi mewn i Ffiniau Datblygu) yn ceisio gwarchod, gwella a chefnogi canol trefi/canolfannau manwerthu ar draws ardal y cynllun, ac mae polisiau MAN 4 (Diogelu Siopau a Thafarndai mewn Pentrefi), MAN 5 (Datblygiadau Manwerthu Newydd mewn Pentrefi) a MAN 6 (Manwerthu yng Nghefn Gwlad) yn ceisio darparu cyfleoedd manwerthu ar raddfa fach mewn ardaloedd gwledig.
- 3.73 Mae Cymru'r Dyfodol yn cynnwys polisiau sy'n ceisio cefnogi canolfannau trefol a sicrhau bod datblygiadau arwyddocaol yn cael eu lleoli o fewn canol trefi a dinasoedd, ac mae PCC yn hyrwyddo canolfannau manwerthu a masnachol fel y lleoliad mwyaf addas ar gyfer amrediad o weithgareddau sy'n ychwanegol i wasanaethau manwerthu. Mae'r pwyslais ar greu lleoedd yn PCC hefyd yn arwyddocaol o ran rheoli newid ac wrth ddatblygu canolfannau manwerthu a masnachol.
- 3.74 Mae'r sail tystiolaeth sy'n cyfrannu at ddatblygu polisiau'r cynllun yn cynnwys yr Astudiaeth Manwerthu a'r Papur Testun Manwerthu. Yn y blynyddoedd ers paratoi'r dogfennau hyn (2013/14), mae'r hinsawdd manwerthu wedi newid yn sylweddol gyda'r twf cynyddol mewn siopa ar y we a'r pandemig Covid-19 sydd wedi cyfrannu at gau nifer sylweddol o fusnesau manwerthu a masnachol cenedlaethol a lleol o bwys. Mae Adeiladu Lleoedd Gwell – Creu Lleoedd a'r Adferiad Covid-19 (Gorffennaf 2020) yn galw ar y system gynllunio i ymateb i'r sefyllfa hon drwy sicrhau y gall ein canolfannau manwerthu a masnachol weithredu mor hyblyg â phosib.
- 3.75 Mae'r CDLI ar y Cyd yn sefydlu hierarchaeth fanwerthu ac mae'r Astudiaeth Fanwerthu yn adnabod angen ychwanegol am:
- 7913m² o arwynebedd llawr nwyddau cymhariaeth ym Mangor
  - 200m² o arwynebedd llawr nwyddau cyfleus a 176m² o arwynebedd nwyddau cymhariaeth yng Nghaernarfon

- 172m² o arwynebedd llawr nwyddau cyfleus a 772m² o arwynebedd nwyddau cymhariaeth ym Mhwillheli
- 492m² o arwynebedd llawr nwyddau cyfleus yn Llangefni.

- 3.76 Er nad yw'r Adroddiadau Monitro Blynyddol (AMB) wedi adnabod unrhyw faterion penodol gyda gweithrediad y polisi manwerthu, ers mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd, bu nifer y ceisiadau cynllunio am ddefnydd manwerthu newydd (A1 - Siopau) ym Mangor, Llangefni a Phwillheli yn gymharol isel; yn wir, ceisiadau i newid o ddefnydd A1 (Siopau) i ddefnyddiau eraill, megis A2 (Gwasanaeth Ariannol a Phroffesiynol), A3 (Bwyd a diod) neu C3 (Tai) a gyflwynir. Yn sgil diffyg cynnydd a phwysau am ddatblygiadau A1 yn y canolfannau manwerthu penodol hyn, mae'n ymddangos nad yw'r galw am ddatblygiadau manwerthu yn cyd-fynd â chasgliadau'r Astudiaeth Fanwerthu. O ganlyniad i'r newidiadau cyd-destunol, wrth i'r broses o ddiwygio'r Cynllun barhau, mae'n debygol y bydd angen Astudiaeth Fanwerthu newydd er mwyn penderfynu a yw casgliadau'r astudiaeth flaenorol (2013) yn parhau i fod yn berthnasol.
- 3.77 Wrth ddatblygu sail tystiolaeth ddiwygiedig dylid ystyried materion eraill, megis newid ffocws cyffredinol y pwnc i ganolbwyntio ar ddatblygiadau manwerthu a masnachol a'r thema creu lle, yn unol â pholisi a chanllawiau cenedlaethol mwy diweddar.

Adran 6.4 - Rheoli Twf a Datblygu – Cyflenwad ac Ansawdd Tai

Graddfa Tai

- 3.78 Mae'r Cynllun wedi nodi lefel twf o 7,184 o unedau preswyl yn y cyfnod 2011-26. Cafodd y sail i'r ffigwr hwn ei nodi ym Mhapur Testun 4 'Disgrifio'r Twf Tai'. Mae'r ffigwr yn seiliedig ar ystyriaethau demograffeg, cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd ochr yn ochr â ffactorau mewn perthynas â gofynion polisiau cenedlaethol ac agweddau ymarferol megis capasiti aneddleoedd i dderbyn y twf.
- 3.79 Mae gwybodaeth o'r Adroddiadau Monitro Blynyddol yn dangos fod y ddarpariaeth tai blynyddol a chronnol yn gyson wedi disgyn o dan y ffigyrau targed a nodir yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Erbyn diwedd cyfnod AMB 3 (2020/21) roedd 551 yn llai o unedau wedi eu cwblhau o'i gymharu â'r ffigwr a ragwelwyd yn nhaflwybr tai'r Cynllun mabwysiedig (-12.3%) neu 866 yn llai o unedau os yn cymharu â'r gyfradd datblygu flynyddol cyfartalog (-18.1%).
- 3.80 Nid yw'r lefel datblygu blynyddol wedi cwrdd â'r ffigwr cyfatebol yn y taflwybr tai'r un flwyddyn ers mabwysiadu'r Cynllun ac mae ond wedi cwrdd â'r ffigwr datblygu cyfartalog unwaith yn unig (yn 2018/19). Byddai'n bwysig ymgymryd â'r gwaith hwn yng nghyd-destun gofynion y Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020) a PCC (Argraffiad 11, Chwef 2021), o safbwynt ystyried agweddau megis, er enghraifft, yr amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd diweddaraf, cyfraddau datblygu'r gorffennol, patrymau mudo ac ystyriaethau mewn perthynas â'r iaith Gymraeg. Byddai'n bwysig hefyd ystyried dylanwad y Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru fel hybir yng Nghymru'r Dyfodol.

- 3.81 Mae'r broses o ddiwygio'r cynllun yn rhoi cyfle i ail edrych ar y lefelau twf mwyaf priodol gan ystyried drwy hynny'r ffactorau cysylltiedig. Mae'r lefel y twf yn elfen hollol graidd o strategaeth gyffredinol y Cynllun. Wrth adolygu'r ffigwr twf a'r strategaeth tai bydd yn hollbwysig ystyried effaith Brexit a phandemig Covid-19. Agwedd arall fydd yn rhaid ei ystyried yw'r ansicrwydd mewn perthynas dyfodol Wylfa Newydd yn dilyn tynnu'r CGD yn ôl.

Lleoliad Tai

- 3.82 Nid yw'r Adroddiadau Monitro Blynnyddol wedi amlygu problemau o ran y modd mae'r twf yn cael ei rannu rhwng y gwahanol haenau yn y Cynllun. Fodd bynnag, bydd angen i'r Cynllun Diwygiedig ystyried y modd o ddsbarthu'r twf arfaethedig yn effeithiol ar sail y strategaeth aneddleoedd. Bydd angen ystyried y twf arfaethedig ym mhob anheddle perthnasol ar sail unrhyw ddiwygiad i ffigwr twf y Cynllun a hefyd o safbwynt strategaeth y Cynllun. Mae rhai aneddleoedd eisoes wedi cyrraedd eu lefel twf ac mae angen i'r Cynllun Diwygiedig roi ystyriaeth i'r dosraniad o dai rhwng y gwahanol aneddleoedd. Credir yn hyn o beth y dylid hefyd ail-edrych ar y modd mae gwahanol aneddleoedd wedi eu categorio er mwyn sicrhau fod y twf tai yno yn cyd-fynd yn effeithiol â strategaeth y Cynllun. Mae'n debyg fod y sefyllfa fewn rhai aneddleoedd unigol wedi newid ers mabwysiadu'r Cynllun o safbwynt y cyfleusterau a'r gwasanaethau sydd yn amlwg ynddynt. Bydd angen felly ail-ystyried y wybodaeth a'u hamlygir ym Mhapur Testun 5, 'Datblygu'r Strategaeth Aneddleoedd' er mwyn sicrhau fod aneddleoedd penodol yn derbyn twf tai sydd yn gynaliadwy.
- 3.83 Ynghyd â ystyried dosbarthiad tai fesul aneddleoedd, credir fod angen i'r Cynllun Diwygiedig hefyd ystyried y modd o ddarparu tai newydd. Bydd angen sicrhau fod y twf yn cael ei sicrhau mewn modd cynaliadwy sydd yn cyd-fynd â strategaeth y Cynllun. Byddai hyn yn golygu mwy o sicrwydd o ran darparu'r twf mewn modd fyddai'n cynnal ac yn hybu agweddau ieithyddol, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol.
- 3.84 Un agwedd bydd yn rhaid i'r Cynllun Diwygiedig ystyried yw addasrwydd dynodiadau tai i gwrdd â chyfran o'r ffigwr twf. Mae gwybodaeth i'r cyfnod hyd at ddiwedd 2020/21 yn amlygu fod 655 yn llai o unedau (-44.6%) wedi eu cwblhau ar ddynodiadau tai na'r hyn a oedd yn ddisgwyliedig yn unol â'r taflwybr tai tra bod 300 yn fwy o unedau (+21.5%) wedi eu datblygu ar safleoedd ar hap mawr (5+ o unedau) o'i gymharu â'r ffigwr yn y taflwybr. Noder yn ogystal erbyn diwedd cyfnod AMB 3 nad oedd caniatâd cynllunio yn bodoli ar gyfer 30 o'r 69 dynodiad tai yn y Cynllun. Mae gwaith mewn perthynas â'r taflwybr tai yn Adroddiad Monitro Blynnyddol 3 yn rhagweld y byddai 930 o unedau ar safleoedd sydd wedi eu dynodi yn cael eu datblygu yn dilyn diwedd cyfnod y Cynllun (h.y. ar ôl 2026). Tra bod disgwyl oediad rhwng dynodi safleoedd a'u datblygu, mae'n rhaid ystyried addasrwydd y dynodiadau tai presennol. Fel nodir yn Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3, Mawrth 2020) bydd angen cyfiawnhad gofalus i gynnwys dynodiadau sy'n cael eu parhau o gynllun blaenorol mewn cynllun diwygiedig. Nodir y bydd angen newid sylweddol mewn amgylchiadau i ddangos y gellir

cyflawni safleoedd a chyfiawnhau iddynt gael eu cynnwys eto. Bydd angen tystiolaeth gadarn y gellir cyflawni safleoedd o'r fath.

- 3.85 Mi fydd yn bwysig ystyried y lleoliadau gorau posib ar gyfer y dynodiadau tai o safbwynt argaeledd, hyfywedd a'u bod hefyd yn cydymffurfio yn effeithiol gyda strategaeth y Cynllun ac ystyriaethau cynllunio eraill. Ni ddylid cadw dynodiadau sydd yn y Cynllun yn bresennol os nad oes tystiolaeth yn dangos eu bod yn addas o ran cwrdd ag elfen o'r ffigwr twf. Bydd diweddarau'r Asesiad Capasiti Trefol yn bwysig wrth ystyried y ddarpariaeth ar hap i gyd-fynd â'r dynodiadau tai.

Tai Marchnad Leol

- 3.86 Mae caniatâd wedi ei roddi am 5 uned marchnad lleol gydag 1 uned o'r fath wedi ei gwblhau yn ystod 2019/20 (gwybodaeth hyd at ddiwedd cyfnod AMB 3). Noder fod Polisi TAI 5 mewn perthynas â Thai Marchnad Lleol wedi cyflwyno egwyddor polisi hollol newydd nad oedd yn amlwg mewn cynlluniau datblygu blaenorol. Ar sail hyn credir bod oediad amser yn parhau felly rhwng mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd, derbyn egwyddor polisi sydd yn hollol o'r newydd yn yr aneddeledd perthnasol ac yna adeiladu tai o'r fath. Tra credir ei fod yn bwysig cynnal y polisi er mwyn cwrdd ag anghenion y cymunedau perthnasol, bydd angen ystyried os oes angen newid unrhyw fanylder yn y polisi er mwyn hybu caniatadau a datblygu pellach.
- 3.87 O safbwynt polisiau tai penodol bydd yn bwysig ail-edrych ar y dystiolaeth sydd wrth wraidd Polisi TAI 5 (Tai Marchnad Leol) er mwyn ystyried ehangder yr ardal mae'r polisi yn berthnasol ar ei gyfer. Mi fydd y dystiolaeth yma yn cynnwys, er enghraifft, cymhareb fforddiadwyedd, canran o bobol sydd wedi eu priso allan o'r farchnad, canran o ail gartrefi, tueddiadau mudo, bandiau treth cyngor yr ardal. Mae'n bosib y bydd rhaid ystyried ffynonellau eraill o dystiolaeth yn ogystal. Mae angen cynnal ymchwil hefyd i ddeall y rhesymau dros y nifer isel o unedau marchnad leol sydd wedi derbyn caniatâd cynllunio a'u datblygu. Gellir ystyried drwy hyn agweddau megis diffyg cyfleoedd posib i ddarparu unedau o'r fath ac anwybodaeth o'r polisi. Tra nad oes llawer o unedau o'r fath wedi eu caniatáu a'u datblygu ers mabwysiadu'r Cynllun, mae egwyddor a phwrpas y Polisi o ran hybu marchnadoedd tai mwy cynaliadwy yn y manau hynny ble mae problemau dwys yn amlwg, yn rhywbeth sydd yn sicr angen ei ystyried ymhellach.

Math o Dai

- 3.88 Mae'r rhan Math o Dai yn y Cynllun yn cynnwys Polisi TAI 8 (Cymysgedd Briodol o Dai) sef polisi i sicrhau fod pob datblygiad preswyl newydd yn cyfrannu at wella cydbwysedd tai ac yn diwallu'r anghenion a nodir ar gyfer y gymuned gyfan; TAI 9 (Isrannu Eiddo Presennol i Fflatiau Hunangynhaliol a Thai Amlfeddiannaeth) polisi sydd yn sicrhau fod adeiladau yn addas i'w isrannu heb gael effaith andwyol ar fwynderau cyfagos ac yn rhoi trothwy ar lefel o dai amlfeddiannaeth o fewn Wardiau; TAI 10 (Llety Arddull Campws ar gyfer Gweithwyr Adeiladu) polisi sydd yn berthnasol i lety dros dro a ddarperir i weithwyr adeiladu sydd ei angen mewn

cysylltiad â phrosiectau adeiladu ar raddfa fawr (ar wahân i Brosiect Wylfa Newydd); TAI 11 (Cartrefi Gofal Preswyl, Tai Gofal Ychwanegol neu Lety Gofal Arbenigol ar gyfer yr Henoed) polisi sydd yn amlygu ystyriaethau lleoliad cynaliadwy ac angen efo fath ddatblygiadau; TAI 12 (Llety Myfyrwyr Pwrpasol) polisi yn amlygu ystyriaethau i'w bodloni ar gyfer cefnogi llety pwrpasol ychwanegol i fyfyrwyr; TAI 13 (Ail-adeiladu Tai) polisi sydd yn amlygu ystyriaethau i'w bodloni ar gyfer cefnogi ail-adeiladu tai oddi fewn ac y tu allan i ffiniau datblygu; TAI 14 (Defnydd Preswyl o Garfanau, Cartrefi Symudol a mathau eraill o Lety nad ydynt yn Barhaol) polisi sydd fel eithriad yn caniatáu defnydd llety nad yw'n barhaol fel preswyl dros dro i weithwyr dros dro yn ystod adeiladu prosiect adeiladu penodol neu ar gyfer sefydlu menter gwledig newydd.

- 3.89 Mae Polisi TAI 8 a'r Canllaw Cynllunio Atodol 'Cymysgedd Tai' yn sicrhau fod ystyriaeth berthnasol yn cael ei roi i sicrhau fod bwriad yn darparu unedau preswyl sydd yn gwella cydbwysedd tai ac yn helpu i ddiwallu anghenion y gymuned gyfan. Cafodd cais ei wrthod ym Morfa Nefyn ar y sail nad oedd yn darparu unedau ar gyfer anghenion y gymuned leol a cafodd penderfyniad y Cyngor ei gefnogi gan Arolygydd yn ei benderfyniad o'r Apêl yn Ebrill 2021. Dylid adolygu meini prawf y polisi i sicrhau eu bod dal yn addas ar gyfer fath bolisi yn y Cynllun diwygiedig.
- 3.90 Mae Polisi TAI 9 yn gwahaniaethu rhwng safleoedd o fewn ffin datblygu ac eiddo yng nghefn gwlad. O fewn y ffin datblygu efo ceisiadau am tai amlfeddiannaeth ceir trothwy ble na ddylai'r nifer o unedau fod yn uwch na 25% o fewn 2 o Wardiau Bangor a 10% yn weddill o Wardiau ardal y Cynllun. Fe wnaeth Arolygydd Cynllunio mewn apêl yn 2017 gefnogi'r ffigwr trothwy yma yn y polisi gan wrthod cais ar gyfer newid annedd i dŷ amlfeddiannaeth. Nid oes gostyngiad sylweddol wedi bod yn y nifer o unedau sydd wedi cael ei trwyddedu fel tai amlfeddiannaeth ym Mangor fodd bynnag fe fydd yn rhaid adolygu'r sail dystiolaeth yma wrth ddiwygio'r Cynllun. Ar gyfer meini prawf unedau yn y cefn gwlad agored dylid ystyried addasrwydd rhain o ystyried pwyslais lleoliadau cynaliadwy yn PCC.
- 3.91 Nid oes unrhyw geisiadau wedi cael ei gyflwyno i'w ystyried o dan Bolisi TAI 10, gall hyn fod oherwydd oedi mewn rhai o brosiectau adeiladu graddfa fawr. Dylid adolygu'r sail tystiolaeth ar gyfer prosiectau mawr i asesu'r angen am fath bolisi yn y Cynllun diwygiedig.
- 3.92 Mae rhai ceisiadau wedi cael ei delio efo o dan Bolisi TAI 11 a ni ymddengys fod unrhyw broblem wedi cael ei amlygu efo'r polisi. Bydd y broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig yn rhoi cyfle i gael mewnbwn y sector gofal i addasrwydd y polisi presennol.
- 3.93 Cafodd Polisi TAI 12 ei baratoi gan fod yna bwysau efo nifer o geisiadau am lety bwrpasol i fyfyrwyr ym Mangor. Dros y blynyddoedd diwethaf mae yna leihad sylweddol wedi bod yn y nifer o geisiadau am y math yma o ddatblygiadau. Mi fydd angen casglu tystiolaeth gan y Brifysgol ar gyfer newidiadau disgwylidig yn niferoedd myfyrwyr ar angen am fwy o lety pwrpasol i ddiweddarau'r Cynllun. Os bydd polisi tebyg yn cael ei baratoi mewn Cynllun diwygiedig dylid newid y cyfeiriad o fewn maen prawf (1) i gael cefnogaeth i'r bwriad gan

sefydliad addysg uwch gan fod y Brifysgol wedi datgan nad oeddynt yn fodlon rhoi fath sylwadau efo datblygiadau preifat.

- 3.94 Mae yna nifer helaeth o geisiadau wedi cael ei gyflwyno o dan Bolisi TAI 13 ar gyfer ail-adeiladu tai. Mae yna angen adolygu nifer o fanylder o fewn meini prawf y polisi i sicrhau cysondeb efo polisïau tai eraill yn y Cynllun. Dylid adolygu polisi cenedlaethol ar gyfer datblygiad cynaliadwy a sicrhau cyfiawnhad efo datblygiadau o fewn ffiniau datblygu i sicrhau nad yw unedau preswyl addas yn cael ei dymchwel er mwyn adeiladu uned mwy o ran maint.
- 3.95 Nid oes fawr o geisiadau wedi cael ei ystyried yn erbyn polisi TAI 14 hyd yma. Bydd paratoi Cynllun diwygiedig yn galluogi rhoi ystyriaeth i'r angen am y math yma o bolisi yn y Cynllun diwygiedig.

Tai Fforddiadwy

- 3.96 Mae Polisi PS 18 (Tai Fforddiadwy) yn gosod targed ar gyfer yr isafswm o dai fforddiadwy i'w darparu drwy'r Cynllun; TAI 15 (Trothwy Tai Fforddiadwy a'u Dosbarthiad) yn bolisi sydd yn gosod trothwy pryd mae angen paratoi unedau fforddiadwy a canran o dai fforddiadwy y disgwylir mewn gwahanol ardaloedd pris tai; TAI 16 (Safleoedd Eithrio) yn bolisi sydd yn cefnogi bwriad am 100% tai fforddiadwy ar safleoedd yn union gerllaw'r ffin datblygu.
- 3.97 Mae PCC (2021) yn ategu fod angen cymuned am dai fforddiadwy yn ystyriaeth gynllunio berthnasol. Dylid cynnwys targed yn y Cynllun ar gyfer nifer o unedau fforddiadwy gan sicrhau fod modd cyfarch hyn a'i fod yn hyfyw. Cafodd safonau newydd 'Gofynion Ansawdd Datblygu Cymru' ei gyhoeddi yng Ngorffennaf 2021 a bydd disgwyl i holl unedau fforddiadwy a ariennir yn gyhoeddus gyfarch y safonau yma efo unedau fforddiadwy drwy amod / Cytundeb 106 i fodloni'r "gofynion gofod" yn Atodiad Ac ac Atodiad B.. Mae paragraff 4.2.32 yn datgan bod rhaid i'r awdurdodau ddarparu ar gyfer safleoedd tai a arweinir gan dai fforddiadwy h.y. safleoedd efo o leiaf 50% o dai fforddiadwy.
- 3.98 Mae Dangosydd D47 yn gosod targedau pob 2 flynedd ar gyfer cyfarch y targed o 1,572 o unedau fforddiadwy erbyn 2026. Yn y cyfnod 2015 i 2021 mae yna gyfanswm o 626 o unedau fforddiadwy wedi cael ei chwblhau. Er mwyn cyrraedd y targed a noder ar gyfer 2022 bydd angen adeiladu 201 o unedau fforddiadwy erbyn diwedd Mawrth 2022. Mae lefel twf tai'r Cynllun 866 uned yn is na'r ffigwr disgwyliedig erbyn 2020/21. Mae'r mwyafrif o'r llithriad yma wedi digwydd ar safleoedd sydd wedi ei dynodi ar gyfer tai yn y Cynllun. Buasai disgwyl i'r safleoedd yma baratoi canran o dai fforddiadwy ac felly mae hyn yn rhannol gyfrifol am y lefel is na'r disgwyl o unedau fforddiadwy sydd wedi cael ei chwblhau ers 2015.
- 3.99 Mae'r trothwyon a'r canran o dai fforddiadwy y disgwylir o fewn gwahanol ardaloedd pris tai ym Mholisi TAI 15 yn seiliedig ar sail tystiolaeth o'r Asesiad Hyfywdra Tai Fforddiadwy. Mae Dangosydd D50 yn monitro newidiadau mewn gwerthoedd gweddilliol ar draws yr ardaloedd prisiau tai. Oherwydd prinder nifer a mathau o ddatblygiadau mewn rhai o'r Ardaloedd Prisiau

Tai mae'r gwaith monitro wedi bod yn edrych ar y darlun cyffredinol yn ardal y Cynllun. Y twf mewn prisiau tai yn ardal y Cynllun rhwng 2016 a 2020 oedd oddeutu 10% sydd yn dwf cymedrol o 2% y flwyddyn. Ar gyfer y cyfnod 2020 i 2021 roedd yna gynydd sylweddol o 15.5% yng Ngwynedd a Môn hefyd yn gweld cynyddu sylweddol o 15% yn yr un cyfnod. Mewn perthynas â chostau adeiladu (ar sail newid mewn prisiau tender) mae'r rhain yn dangos cynnydd o 1.1% rhwng 2019 a 2020, fodd bynnag ceir lleihad o 1% rhwng 2020 a 2021. Yn gyffredinol mae yna gynydd o 12.6% yn y costau adeiladu wedi bod ers 2016. Mae'r cynnydd dramatig a welir eleni i'w weld fel gwyrriad o'r drefn tymor hir ac ar sail hyn mae angen rhoi ystyriaeth gofalus i hyn wrth fynd ymlaen i 2022. Mae hwn wedi bod yn gyfnod o newid economaidd a gwleidyddol a allai fod yn draddodiadol wedi creu problemau a heriau hyfywedd. Y sefyllfa felly ar bapur yw y gall y Cyngor gynnal ei bolisiau presennol mewn trafodaethau safle-benodol, fodd bynnag, mae'r darlun tymor hir yn llai sicr. Mae'n bosibl bod prisiau'n mynd rhagddynt o ganlyniad i gyfres unigryw o ffactorau gan gynnwys y duedd a ysgogwyd gan Covid ar gyfer symud a chryfhau'r farchnad swyddi drwy 'furlough'. Bydd cynnal diweddariad i'r Aseiad Hyfywdra Tai Fforddiadwy yn galluogi adolygiad o bolisi TAI 15 i sicrhau fod y trothwyon a chanran o dai fforddiadwy y ceisir yn hyfyw i'w paratoi.

- 3.100 Mae Polisi TAI 16 yn cefnogi bwriadau am 100% tai fforddiadwy ar safleoedd sydd y tu allan ond yn union gerllaw a'r ffin datblygu os caiff y meini prawf o fewn y polisi ei bodloni. Mae Dangosydd D49 yn monitro nifer o geisiadau cynllunio a ganiateir ar safleoedd eithriedig gwledig ers mabwysiadu'r Cynllun mae caniatâd wedi cael ei roi ar gyfer 79 uned fforddiadwy ar 13 safle eithrio. Cafwyd trafodaeth wrth ddelio efo ceisiadau diweddar ar gyfer maint datblygiadau o dan Bolisi TAI 16, mae'r polisi yn datgan dylai'r bwriad fod ar raddfa fach sydd gymesur â maint yr anheddle. Y cwestiwn yw os dylid diffinio yn gliriach beth yw raddfa fach ar gyfer y math yma o ddatblygiad a bydd paratoi tystiolaeth ar gyfer Cynllun diwygiedig yn gyfle i edrych ar y mater yma.
- 3.101 Mae Dogfen ymgynghorol 'Strategaeth Dai Ynys Môn 2022-27' yn datgan yn y 3 mlynedd nesaf bydd cynnydd yn stoc y Cyngor o oddeutu 175 o unedau a chartrefi Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (LCC) o oddeutu 150 uned. Mae 'Cynllun Gweithredu Tai' Cyngor Gwynedd yn datgan bydd 100 o dai Cyngor yn cael ei adeiladu yn y cyfnod 2020 i 2027 ac oddeutu 265 o gartrefi LCC yn y ddwy flynedd nesaf. Bydd trafodaethau efo Gwasanaethau Tai'r ddau Gyngor ynghyd a LCC yn rhoi ystyriaeth i adnabod cyfleoedd ar gyfer adnabod safleoedd tai a arweinir gan dai fforddiadwy.

Llety ar gyfer sipsiwn a theithwyr

- 3.102 Mae TAI 17 (Gwarchod Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr Presennol) yn bolisi sydd yn gwarchod safle Sipsiwn yn Llandygai ac unrhyw safle newydd fydd wedi cael caniatâd a'i weithredu; TAI 18 (Dynodiadau Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr) polisi sydd yn adnabod cynnydd yn nifer o leiniau ar safle Llandygai a datblygu safle newydd yn Penhesgyn ar gyfer cyfarch yr angen o'r Aseiad Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2016; TAI 19 (Safleoedd ar gyfer Lleiniau Parhaol neu Deithiol neu Dros Dro i Sipsiwn a Theithwyr) polisi sydd yn gosod allan y meini prawf i'w bodloni ar gyfer darparu safleoedd ychwanegol parhaol, teithiol neu dros dro.

- 3.103 Mae PCC (2021) yn ategu'r angen i gynnal Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr gan neilltuo digon o safleoedd yn y Cynllun am unrhyw angen preswyl a/neu tramwy sydd heb gael ei ddiwallwyd yn bresennol. Yn Cymru'r Dyfodol mae polisi 19 'Polisiau Strategol ar gyfer Cynllunio Rhanbarthol' yn rhestru beth y dylai Cynlluniau Datblygu Strategol ei gynnwys a mae'r rhestr yn cynnwys anghenion sipsiwn a theithwyr.
- 3.104 Mae Dangosyddion D56 i D59 yn monitro paratoi safle parhaol yn Penhesgyn (D56), estyniad i Llandygai (D57), safleoedd dros dro (D58) a gwersylloedd diawdurdodedig (D59). Nodi'r bod oedi yn datblygu safle Penhesgyn oherwydd newid mewn amgylchiadau ar y safle a oddefir ar Lôn Pentraeth tra bod estyniad o 5 a gwelliant i'r lleiniau presennol wedi cymryd lle ar safle Llandygai. Mae caniatâd wedi ei roi ar gyfer datblygu safle Dros Dro yng nghanol Ynys Môn fodd bynnag oherwydd cynnydd mewn costau mae oedi yn amserlen datblygu'r safle. Mae angen gwaith pellach ar adnabod safle dros dro yn ardal Caergybi tra bod Cyngor Gwynedd yn defnyddio rhan o faes parcio yng Nghaernarfon pan fydd angen safle dros dro yno. Nid yw monitro safleoedd diawdurdodedig wedi amlygu problem sylweddol o fewn unrhyw ran o ardal y Cynllun.
- 3.105 Mae'r ddau Gyngor wedi ymrwmo i gynnal asesiad o anghenion Sipsiwn a Theithwyr yn ystod 2021 efo adroddiad terfynol i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn 2022.
- 3.106 Bydd y Cynllun Diwygiedig yn cymryd i ystyriaeth canfyddiadau'r asesiad yma, fodd bynnag yng ngoleuni'r arweiniad yn Cymru'r Dyfodol dylid ystyried pa fanylder y disgwylir ei gynnwys mewn Cynllun Datblygu Lleol ar gyfer materion Sipsiwn a Theithwyr o ystyried polisi 19 yn Cymru'r Dyfodol.

Adran 6.5 - Rheoli Tŵf a Datblygu – Amgylchedd Naturiol ac Adeiledig

Gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol

- 3.107 Roedd y polisiau a gynhwysir yn adran 'Gwarchod a Gwella'r Amgylchedd Naturiol' o'r Cynllun yn ymdrin â chadwraeth natur a thirwedd ac yn cydnabod rôl allweddol y system gynllunio wrth amddiffyn a gwella'r amgylchedd naturiol. Mae'r polisiau hyn yn cydnabod yr amddiffyniad statudol a roddir i dirweddau dynodedig rhyngwladol a chenedlaethol, safleoedd / cynefinoedd a rhywogaethau bioamrywiaeth.
- 3.108 O ran polisiau tirwedd dim ond datblygiad mawr o fewn AHNE sydd wedi cael ei fonitro o fewn yr AMB a daethpwyd i'r casgliad bod Polisi PS 19 a Pholisi AMG 1 yn cael eu gweithredu'n effeithiol.
- 3.109 Daeth y dangosydd perfformiad perthnasol a gafodd ei fonitro gan yr AMB i'r casgliad nad oedd unrhyw ganiatâd cynllunio a roddwyd yn tarfu ar werth bioamrywiaeth neu geoamrywiaeth rhyngwladol / cenedlaethol y dynodiadau hyn. O ganlyniad, ystyrir bod pob caniatâd yn cydymffurfio â pholisi PS 19, a bod y polisi'n parhau i gael ei weithredu'n effeithiol.

Roedd hyn hefyd yn wir am y dangosydd perfformiad sy'n ymwneud a gwerth bioamrywiaeth neu geoamrywiaeth sy'n bwysig yn lleol.

- 3.110 Mae'r sylfaen dystiolaeth sy'n llywio datblygiad y polisiau sy'n seiliedig ar dirwedd yn cynnwys cronfa ddata LANDMAP, Astudiaeth Asesiad o Gymeriad Morlun Eryri a Môn, Adroddiad LUC 'Adolygiad o Ardaloedd Tirwedd Arbennig yng Ngwynedd a Môn a'r Astudiaeth Sensitifrwydd a Capasiti y Dirwedd (2014). Mae'n annhebygol bod y dystiolaeth hon wedi newid yn sylweddol ers iddynt gael eu paratoi/diweddarau.
- 3.111 Yn ogystal â chyfrifoldebau statudol, tywyswyd y polisiau bioamrywiaeth gan Gynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Leol a safleoedd dynodedig presennol o arwyddocâd rhanbarthol neu leol. Er ei bod yn annhebygol y bydd materion geoamrywiaeth wedi newid yn sylweddol, bydd angen diweddarau'r wybodaeth mewn perthynas â bioamrywiaeth yr ardal. Mae polisi Bioamrywiaeth a Geoamrywiaeth o fewn Cymru'r Dyfodol a PCC yn ymgorffori cryfhau rôl a phwysigrwydd ystyriaethau bioamrywiaeth yn y system gynllunio, yn dilyn ymlaen o Ddeddf yr Amgylchedd

Diogelu a gwella asedau treftadaeth

- 3.112 Mae polisiau Asedau Treftadaeth wedi eu hanelu at ddiogelu'r amgylchedd hanesyddol gan sicrhau hefyd ei fod yn addasu ac yn parhau i ymateb i anghenion y byd presennol. Paratowyd y polisiau yma yng nghyd-destun Deddfwriaeth, Cylchlythyrau, Rheoliadau a Chyfarwyddiadau perthnasol a pholisiau rheolaeth datblygu a oedd yn bodoli ar y pryd.
- 3.113 Roedd y dangosydd perfformiad Asedau Treftadaeth yn monitro effeithiolrwydd polisiau PS20 ac AT1, a chyhoeddi CCA ar Asedau Treftadaeth. Mae'r AMBau sydd wedi eu cyhoeddi hyd hyn yn dangos na chaniatawyd ceisiadau nad oedd yn cydymffurfio gyda PS20 a AT1, felly ystyrir fod y polisiau yn cael eu gweithredu'n effeithiol. Yn ogystal, yn sgil cyhoeddi NCT 24 ynghyd a nifer o gyhoeddiadau CADW, ni ystyriwyd bod angen bellach am CCA penodol ar y mater.
- 3.114 Yn gyffredinol, ystyrir bod y polisiau yn gweithredu'n effeithiol. Serch hynny, fel rhan o'r broses o baratoi Cynllun Diwygiedig, bydd angen adolygu'r polisiau er mwyn sicrhau eu bod yn adlewyrchu unrhyw newidiadau deddfwriaethol (e.e. Deddf Amgylchedd Hanesyddol (Cymru (2016)), polisi a chanllawiau cynllunio cenedlaethol (e.e. PCC. NCT 24 (Yr Amgylchedd Hanesyddol)) a newidiadau cyd-destunol er enghraifft arysgrifiad Tirwedd Llechi Gogledd-orllewin Cymru yn Safle Treftadaeth y Byd UNESCO.

Rheoli Gwastraff

- 3.115 Paratowyd polisiau Gwastraff y CDLI ar y Cyd yn seiliedig ar yr arweiniad polisi cynllunio cenedlaethol a rhanbarthol, gyda sylw penodol yn cael ei roddi i'r Strategaeth Wastraff Cenedlaethol Tuag at Ddyfodol Diwastraff - Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned a oedd yn darparu'r fframwaith cyffredinol ar gyfer rheoli pob math o wastraff. Cefnogir y ddogfen hon gan Gynllun Sector Casgliadau, Isadeiledd a Marchnadoedd (y CIMSP). Yn unol â'r Cynllun

hynny mae'n ofynnol fod Cynlluniau Datblygu yn adnabod y mathau o leoliadau lle byddai defnyddiau a rheoli gwastraff yn debygol o fod yn dderbyniol.

- 3.116 Er bod y dystiolaeth a gyflwynwyd yn yr AMBau hyd yma yn dangos bod y polisiâu gwastraff yn gyffredinol yn cael eu hystyried yn gadarn ac yn addas ei bwrpas, bydd angen ystyried yr angen am ymateb i amgylchiadau newidiol ar hyd y broses o greu Cynllun Diwygiedig. Bydd yr wybodaeth a'r dadansoddiad a gyflwynwyd yng Nghynllun Gwastraff Rhanbarthol yn llywio'r broses hon ac yn darparu sylfaen ar gyfer gweithredu ar y deilliannau gwastraff ym mhob ardal awdurdod lleol, a'r rhanbarth yn gyfan.

Mwynau

- 3.117 Fel rhan o'r broses o gynllunio ar gyfer Mwynau o fewn y CDLI ar y Cyd, y prif amcan yw sicrhau bod y cyflenwad yn cael ei reoli mewn modd cynaliadwy a sicrhau'r cydbwysedd gorau rhwng yr ystyriaethau amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol. Lluniwyd y polisiâu Mwynau yn seiliedig ar y Datganiad Technegol Rhanbarthol (DTRh) (Adolygiad 1af, Awst 2014). Roedd y Datganiad Technegol Rhanbarthol yn amlinellu sut caiff y galw am agregau dros gyfnod o 25 mlynedd tan 2036 ei ddiwallu ac mae'n darparu sail strategol i gynlluniau datblygu lleol. Bellach mae'r Ail Adolygiad o'r DTRh yn y broses o gael ei fabwysiadu gan y Cynghorau.
- 3.118 Mae'r Ail Adolygiad o'r Datganiad Technegol Rhanbarthol (DTRh2) yn datgan, lle nad yw awdurdodau lleol yn gallu bodloni eu cyfran ddangosol unigol i ddarparu agregau mwynau, fod angen i'r holl awdurdodau lleol o fewn yr isranbarth hwnnw (Conwy, Parc Cenedlaethol Eryri, Ynys Môn a Wynedd) gydweithio a chydweithredu er mwyn sicrhau bod cyfran gyffredinol yr isranbarth yn parhau i gael ei bodloni, i ddarparu cyflenwad cyson o fwynau agregau ar draws yr isranbarth.
- 3.119 Mae'r gwaith o fonitro'r polisiâu Mwynau a nodir yn y tri AMB yn dangos bod y polisiâu'n gweithio'n effeithiol. Fodd bynnag, bydd angen i'r Cynllun Diwygiedig ystyried goblygiadau'r argymhellion yn yr Ail Adolygiad o'r CDRh ar gyfer y strategaeth mwynau a nodir yn y CDLI ynghyd ag unrhyw newidiadau yng nghanllawiau presennol y llywodraeth.

Mapiau Cynigion, Mapiau Mewnosod a'r Mapiau Cyfyngiadau

- 3.120 Er mwyn adlewyrchu'r newidiadau a fydd yn cael ei wneud i'r Cynllun fe fydd angen diwygio'r mapiau cynigion/mewnosod yn unol â'r diwygiadau hynny.
- 3.121 Er bod y Map Cyfyngiadau ddim yn rhan ffurfiol o CDLI ar y Cyd, ystyrir yn afr ddefnyddiol er mwyn nodi'r ardaloedd gofodol hynny a bennir gan gyrff/prosesau eraill e.e. dynodiadau tirwedd statudol. Mae'r Map Cyfyngiadau printiedig ar gyfer y CDLI yn cynrychioli pwynt mewn amser ac mae'n cynnwys nifer o ddynodiadau sydd wedi'u diweddarau ers mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd ac felly mae wedi dyddio. Wrth symud ymlaen gobeithir y bydd y Map Cyfyngiadau yn cael ei gynhyrchu ar ffurf electronig gyda mynediad cyhoeddus a fydd yn caniatáu iddo gael ei ddiweddarau yn ôl yr angen.

Canllawiau Cynllunio Atodol

3.122 Mae'r polisiau a gynhwysir yn y CDLI ar y Cyd wedi ei cefnogi gan ystod o Ganllawiau Cynllunio Atodol. Diben CCA yw:

- cynorthwyo'r ymgeiswyr a'u hasiantau i baratoi ceisiadau cynllunio a'u harwain mewn trafodaethau â swyddogion ynghylch sut i ddefnyddio polisiau perthnasol yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd cyn cyflwyno ceisiadau cynllunio,
- cynorthwyo swyddogion i asesu ceisiadau cynllunio, a swyddogion a chynghorwyr i wneud penderfyniadau ynghylch ceisiadau cynllunio, a
- chynorthwyo Arolygwyr Cynllunio i wneud penderfyniadau ar apelïadau.

3.123 Er bod y Cynllun yn cynnwys polisiau sy'n galluogi'r Awdurdod Cynllunio Lleol i wneud penderfyniadau cyson a thryloyw ar geisiadau datblygu, ni all rhoi'r holl gyngor manwl sydd ei angen ar swyddogion a darpar ymgeiswyr i lywio cynigion yn lleol. Er mwyn darparu'r cyngor manwl hwn, mae'r Cynghorau'n paratoi cyfres o Ganllawiau Cynllunio Atodol i gefnogi'r Cynllun gyda chanllawiau mwy manwl ar amrediad o bynciau a materion i gynorthwyo i ddadansoddi neu weithredu polisiau a chynigion y Cynllun.

3.124 Mae Atodiad 9 o'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd yn cynnwys tabl o'r Canllawiau Cynllunio Atodol sydd wedi/neu a fydd yn cael eu paratoi ynghyd a'r amserlen a ragwelwyd ar gyfer y gwaith o'i baratoi. Mae'r rhai a fabwysiadwyd bellach yn cael eu defnyddio fel ystyriaeth gynllunio faterol wrth wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio:-

Canllaw Cynllunio Atodol	Dyddiad mabwysiadu
Cymysgedd Tai	Hydref 2018
Llecynnau Agored mewn Datblygiadau Tai Newydd	Mawrth 2019
Tai Marchnad Leol	Mawrth 2019
Tai Fforddiadwy	Ebrill 2019
Cynnal a chreu cymunedau nodedig a chynaliadwy	Gorffennaf 2019
Ymrwymïadau Cynllunio	Medi 2019
Ail-adeiladu tai a throsi yng nghefn gwlad	Medi 2019
Newid defnydd cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol, safleoedd cyflogaeth, ac unedau manwerthu	Ionawr 2021
Cyfleusterau a Llety i Dwristiaid	Mawrth 2021

3.125 Bydd adolygiad o'r CCA presennol gan gynnwys rhai a ddiwygiwyd ac a fabwysiadwyd yn ddiweddar yn cael ei gynnal fel rhan o'r broses o ddiwygio'r Cynllun. Ymhellach, efallai y bydd y broses adolygu'r Cynllun yn adnabod yr angen i baratoi CCA newydd.

4.0 Gofynion adolygu'r sail dystiolaeth

Casglu tystiolaeth

- 4.1 Er mwyn llywio'r Cynllun Diwygiedig bydd angen diweddarau rhai agweddau o'r sail dystiolaeth a baratowyd i gefnogi'r CDLI presennol. Yn anochel fe fydd rhai agweddau o'r sail dystiolaeth hynny wedi dyddio gyda'r angen i'w ddiweddarau/disodli er mwyn adlewyrchu'r amgylchiadau /fframwaith polisi cyfredol yn hanfodol. Mae'r tabl isod yn darparu rhestr o astudiaethau/sail tystiolaeth a ragwelir y bydd angen ei baratoi o'r newydd neu ei adolygu fel rhan o'r broses o gynnal Cynllun Diwygiedig (nodir nad yw'r tabl isod yn rhestr gynhwysfawr).
- 4.2 Ystyrir y bydd diwygio neu ddisodli'r sail dystiolaeth yn rhoi cyfle i gael gwell dealltwriaeth o'r gofynion defnydd tir y ddwy sir yn ystod oes y Cynllun Diwygiedig yn ogystal ag ystyried oblygiadau'r pandemig Covid ac unrhyw newidiadau cyd-destunol neu bolisi sydd wedi digwydd ers mabwysiadu'r cynllun presennol.
- 4.3 Rhestr o enghreifftiau o'r sail dystiolaeth angenrheidiol er mwyn paratoi Cynllun Diwygiedig:-

Testun	Eglurhad
Asesiad Safleoedd Posib	Sicrhau fod yna asesiad cyflawn a chynhwysfawr yn cael ei gynnal o'r safleoedd posib (dynodiadau) o fewn y CDLI ar y Cyd, gan sicrhau nad oes yna gyfyngiadau a fyddai'r rhwystro eu datblygiad yn ystod oes y Cynllun Diwygiedig.
Strategaethau a Chynlluniau Perthnasol	Sicrhau fod yr adolygiad o'r strategaethau perthnasol yn adlewyrchu'r arweiniad cyfredol.
Poblogaeth a Thai	Ystyried y math o ddeiliadaeth a'r galw am dai er mwyn cyfarch anghenion yr aelwydydd ar gyfer y dyfodol.
Disgrifio'r Twf Tai a Gofodol	Diwygio yn unol â'r wybodaeth ddiweddaraf er mwyn adnabod anghenion poblogaeth ac aelwydydd yn ystod oes y Cynllun Diwygiedig.

Testun	Eglurhad
Datblygu'r strategaeth aneddeledd	Sicrhau fod y Strategaeth yn parhau i adlewyrchu'r sefyllfa gyfredol a rôl yr aneddeledd hynny yn y cyd-destun daearyddol ehangach.
Astudiaeth Capasiti Trefol	Cynnal asesiad o faint o dir llwyd a allai gyfrannu at yr angen am dai yn ardal y Cynllun.
Manwerthu	Cynnal Arolwg manwerthu er mwyn adnabod rôl y canolfannau manwerthu yn ystod oes y Cynllun.
Twristiaeth	Paratoi papur sydd yn adnabod yr heriau yn gysylltiedig â'r cynnydd yn y galw ar gyfer llety twristiaeth a'r ymateb polisi lleol posib i hynny.
Iaith Gymraeg a Diwylliant	Diweddarau'r sail dystiolaeth bresennol.
Tai Marchnad Lleol	Cynnal adolygiad o'r Polisi presennol ac adnabod unrhyw ddiwygiadau posib er mwyn ehangu'r Polisi yn ehangach.
Adnabod Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	Ceisio adnabod yr angen am leiniau parhaol a theithiol yn ystod oes y Cynllun.
Astudiaeth Hyfywdra Tai Fforddiadwy	Rhoi cyngor ar dargedau a throthwyon cyraeddadwy a hyfyw ar gyfer tai fforddiadwy.
Astudiaeth Tir Cyflogaeth	Asesu'r angen am dir cyflogaeth sy'n addas ar gyfer pob sector cyflogaeth a dyheadau cyflogaeth ranbarthol yn y dyfodol.
Astudiaeth Cyfleoedd Ynni Adnewyddol	Er mwyn ystyried yr adnodd ynni adnewyddadwy sydd ar gael o fewn ardal y Cynllun i helpu i lunio targed ynni adnewyddadwy.

- 4.4 Pwysleisir nad yw'r rhestr uchod yn un diffiniol ac fe allai'r angen/galw i ddiwygio'r sail dystiolaeth gan gynnwys sail tystiolaeth o'r newydd pan yn briodol ddod i'r amlwg wrth i'r broses o baratoi'r Cynllun Diwygiedig fynd rhagddo e.e. casglu gwybodaeth bellach ynglŷn â hygyrchedd a chynaliadwyedd aneddeleodd a chael gwell dealltwriaeth o gysylltiadau'r aneddeleodd gyda'i gilydd. Bydd deialog barhaus ag Awdurdodau Lleol eraill yn helpu i sicrhau'r arbedion effeithlonrwydd a'r cysondeb mwyaf posibl o ran casglu/rhannu tystiolaeth a chytuno ar fethodoleg lle y bo'n bosibl.

Asesiadau Effaith

- 4.5 Fel rhan o'r broses ddiwygio'r Cynllun fe fydd yn ofynnol cydymffurfio a'r gofynion Arfarniad Cynaliadwyedd. Golygai hynny y bydd angen ail-ymweld â'r fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd ynghyd a'r Asesiad Amgylcheddol Strategol sydd wedi ei gynnwys yn y Cynllun mabwysiedig a'i ddiwygio yn ôl yr angen. Oherwydd pwysigrwydd yr iaith Gymraeg fel rhan o wead cymdeithasol a diwylliannol holl ardal y Cynllun mae'n fwriad cynnal Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg yn ystod y broses o baratoi Cynllun Diwygiedig. Bydd hyn yn hysbysu'r Arfarniad Cynaliadwyedd. Mae proses yr Arfarniad o Gynaliadwyedd/AAS yn rhan annatod o ddatblygiad y CDLI ac yn fodd o sicrhau bod y polisiau yn y CDLI yn hyrwyddo datblygu cynaliadwy drwy integreiddio'r amcanion economaidd, amgylcheddol, cymdeithasol a diwylliannol allweddol wrth ddatblygu polisiau a chynigion y CDLI ar y Cyd ac ystyried unrhyw effeithiau sylweddol ar yr amgylchedd.
- 4.6 Bydd rhaid ymgymryd ag Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd o'r CDLI ar y Cyd er mwyn pennu os yw'r polisiau a'r dynodiadau a gynhwysir yn y Cynllun yn debygol o effeithio ar safleoedd dynodedig Ewropeaidd.
- 4.7 Yn ogystal â gofynion yr Arfarniad Cynaliadwyedd/AAS, bydd yn ofynnol dangos sut mae'r CDLI ar y Cyd yn cyfrannu tuag at amcanion y Ddeddf Llesiant a'r 5 ffordd o weithio sydd wedi cael eu hadnabod yn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu yn nodi fod gofynion y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn rhan hanfodol o ddatblygiad/adolygiad y fframwaith Arfarniad Cynaliadwyedd.
- 4.8 Daeth Gorchymyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i rym ar 1 Ebrill 2016. Gan fod y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wedi ei chyflwyno i'r Llywodraeth i'w archwilio cyn y dyddiad yma nid oedd yn ofynnol i'r Cynllun gwrdd â'r amcanion llesiant fel y nodwyd o fewn y ddeddf. Serch hynny, ystyriwyd fod y CDLI ar y Cyd yn gydnaws a'r amcanion llesiant.

5.0 Cyd-weithio a pharatoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

- 5.1 Yn unol ag Adran 72 o'r Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol (2004) a Rheoliad CDLI 36 fe all Awdurdodau Cynllun Lleol benderfynu ymgymryd â'r gwaith o baratoi a mabwysiadu Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Ystyrir y Llywodraeth fod yna amgylchiadau ble fo gweithio a chynllunio cynllun ar y cyd yn cynnig manteision sylweddol o ran ansawdd y cynlluniau, a mynd i'r afael â materion trawsffiniol. Pwysleisir y gallai paratoi dull polisi mwy cyfannol a chyson, yn dilyn un broses weinyddol, wneud defnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau a darparu gwell canlyniadau cynllunio ar draws yr ardal ehangach. Amlygir y gallai CDLI ar y Cyd gynnwys dau neu fwy o Awdurdodau Cynllunio Lleol.
- 5.2 Yn 2010, cytunodd Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn i sefydlu trefniadau cyd-weithio ar gyfer darparu swyddogaeth polisi cynllunio. Arweiniodd y cytundeb cyd-weithio at sefydlu'r canlynol:-
- Creu Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (bellach yn Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd) i gyflawni'r swyddogaethau polisi cynllunio ar gyfer ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd ac Ynys Môn.
  - Paratoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar gyfer Ardal Awdurdod Cynllunio Lleol y ddau awdurdod.
  - Sefydlu Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd (PPCC) fel corff gwneud penderfyniadau trawsffiniol
- 5.3 Yn dilyn cynnal adolygiad o'r trefniadau cyd-weithio yn 2017 mae'r trefniadau cyd-weithio yn parhau mewn grym. Bwriedir cynnal adolygiad arall o'r trefniadau cyd-weithio yn fuan (diwedd 2021/cychwyn 2022) er mwyn sicrhau fod yna cytundeb cydweithio yn bodoli yn ystod y broses o baratoi Cynllun Diwygiedig a thu hwnt.
- 5.4 CDLI ar y Cyd Gwynedd a Môn yw'r unig gynllun datblygu ar y cyd sydd wedi cael ei baratoi yng Nghymru. Roedd y broses o baratoi'r Cynllun gwreiddiol gan hynny'n torri tir newydd o ran yr egwyddor o gyd-weithio yn ogystal â'r swyddogaeth ddemocrataidd o baratoi a chymeradwyo'r Cynllun. Ystyrir fod y broses o baratoi'r Cynllun wedi bod yn un llwyddiannus a bod achos busnes i barhau gyda'r un trefniadau ar gyfer y dyfodol.
- 5.5 Nodir fod yna fwrriad i gyd-weithio hefo Awdurdodau Cynllunio Lleol cyfagos eraill (e.e. Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Bwrdeistrefol Sir Conwy, Cyngor Sir Powys) wrth baratoi'r Cynllun Diwygiedig, gan dderbyn eu mewnbyn hwy mewn perthynas â datblygiad y Cynllun a sicrhau fod y Cynllun yn gydnaws a Chynlluniau'r awdurdodau hynny. Ymhellach, fel yn briodol, fe all fod yna cyfleoedd i gynnal astudiaethau/datblygu sail tystiolaeth ar y cyd.
- 5.6 Cyhoeddwyd Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) (Rheoliadau 2021) ar 18 Mawrth 2021 a byddem yn dod i rym ar 28 Chwefror 2022. Mae'r Rheoliadau yn nodi'r weithdrefn ar gyfer paratoi Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS). Yn unol â'r Rheoliadau hynny fe fydd yna ddyletswydd i baratoi Cynllun Datblygu Rhanbarthol dan oruchwyliaeth y Cydbwyllgor Corfforaethol.

- 5.7 Gan hynny, yn anorfod, fe fydd cyd-weithio rhanbarthol yn mynd rhagddi ar y cyd a'r gwaith o ddiwygio'r Cynllun. Gobeithir y bydd y broses o baratoi CDS yn sicrhau fod yna cydlyniad rhwng y Cynllun Datblygu Lleol a'r Cynllun Datblygu Strategol o ran strategaeth a gweledigaeth ar gyfer yr ardal leol ac yn rhanbarthol.

6.0 Casgliadau a chamau nesaf

- 6.1 Yn unol â chasgliadau'r Adroddiadau Monitro Blynyddol sydd wedi ei gynnal nodir fod y Cynllun ar y cyfan yn cael ei weithredu'n effeithiol a bod y polisiau a'r targedau a osodwyd ar eu cyfer yn cael ei gyflawni. Serch y ffaith fod yna ddim materion o sylwedd yn cael ei amlygu yn yr Adroddiadau Monitro Blynyddol, oherwydd newidiadau cyd-destunol ynghyd a materion sydd tu hwnt i reolaeth y CDLI ar y Cyd, megis, goblygiadau pandemig Covid, Brexit, rhagolygon poblogaeth ac aelwydydd ac yr ansicrwydd yn gysylltiedig â Wylfa Newydd ystyrir yn briodol fod yna **Adolygiad Llawn o'r Cynllun yn cael ei gynnal.**
- 6.2 Ar draul y materion cyd-destunol sydd yn cael effaith uniongyrchol ac anuniongyrchol ar strategaeth y Cynllun mae'n anorfod fod y newidiadau a fydd angen eu gwneud i'r Cynllun yn mynd i fod yn rhai sylweddol.
- 6.3 Ymhellach, mae angen sicrhau fod y Cynllun yn seiliedig ar arweiniad polisi cynllunio cenedlaethol mwyaf diweddar, gan gynnwys y fframwaith cynllunio cenedlaethol, Cymru'r Dyfodol: y Cynllun Cenedlaethol 2040.
- 6.4 Pwysleisir y bydd y gwaith o baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS) hefyd yn cael effaith ar ddatblygiad a chynnwys y Cynllun Diwygiedig. Rhagwelir bydd y cynlluniau yma yn cael ei baratoi'n gyfochrog a'i gilydd, ac y bydd gofyn i'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd rhoi mewnbwn i'r broses o lunio'r CDS.